

KEHITYS- JA TALOUSPÄÄLLIKÖN VIRAN TÄYTTÄMINENKHALL § 87
27.4.2020

Valtuusto on perustanut kehitys- ja talouspäällikön viran 19.9.2017 § 70. Virkaan on valittu (Valt 15.5.2018) Marjut Silvast. Marjut Silvast on valittu Reisjärven kunnanjohtajaksi valtuuston päätöksellä 31.3.2020 § 31, joten kehitys- ja talouspäällikön virka jää avoimeksi.

Kehitys- ja talouspäällikkö on johtoryhmän jäsen. Hallintosäännön mukaan johtoryhmän jäsenet valitsee valtuusto.

Kunnanhallituksen päätöksellä 13.12.2017 § 222 avautuviin virkoihin ja toimiin täyttöluvan myöntää kunnanhallitus. Viranhaltijalain (304/2003) § 4 mukaan virkasuhteeseen ottaminen edellyttää julkista hakumenettelyä. Viran kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva korkeakoulututkinto tai muu virkaan soveltuva AMK-tasoinen koulutus sekä riittävä kokemus vaativista taloushallinnon ja suunnittelun tehtävistä.

Kunnan kehittämistehtävät ja taloudenpito edellyttää tehtävään kohdennettua työpanosta.

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus myöntää täyttöluvan kehitys- ja talouspäällikön toistaiseksi voimassa olevaan virkaan ja valtuuttaa kunnanjohtajan käynnistämään kehitys- ja talouspäällikön hakumenettelyn.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

KHALL § 110
8.6.2020

Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain § 4 mukaan virkasuhteeseen haku-aika on vähintään 14 kalenteripäivää siitä, kun ilmoitus on julkaistu kuntalain § 108:ssa säädetyllä tavalla. Kehitys- ja talouspäällikön viran hakuilmoitus julkaistiin 11.5.2020 kunnan ilmoitustaululla, TE-Palvelujen verkkopalvelussa www.mol.fi ja kunnan kotisivuilla sekä oli nähtävissä myös kunnan facebookissa.

Määräaikaan 25.5.2020 klo 12.00 mennessä saapui 5 hakemusta. Kaikki hakijat täyttivät koulutusvaatimukselle asetetut kelpoisuusehdot. Kunnanhallituksen puheenjohtaja ja kunnanjohtaja kävivät läpi hakemukset ja päättivät esittää kunnanhallitukselle, että haku-aikaa jatketaan laajemman hakijamäärän saavuttamiseksi kehitys- ja talouspäällikön viran merkittävyys huomioiden.

Kunnallisen viranhaltijalain § 4.2 mukaisesti virkasuhteeseen ottamisesta päättävä viranomaisena voi perustellusta syystä päättää hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai virkasuhteen täyttämättä jättämisestä. Uutta hakumenettelyä koskevassa ilmoituksessa on mainittava, otetaanko aikaisemmat hakemukset huomioon.

KEHITYS- JA TALOUSPÄÄLLIKÖN VIRAN TÄYTTÄMINEN

Kunnanhallitus on valtuuttanut kunnanjohtaja käynnistämään hakumenettelyn. Virkaa täytettäessä voidaan käyttää rekrytointipalveluja haku- ja haastatteluvaiheessa sekä soveltuvuusarvioinnissa tarpeen mukaan. Jatkettavaan hakuprosessiin on kunnanjohtajan tueksi tarpeen nimittää työryhmä, joka valitsee myös käytettävät rekrytointikanavat ja asiantuntijakumppanin.

Valmistelija: Kunnanjohtaja p. 040 3008 200

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus päättää

- jatkaa kehitys- ja talouspäällikön viran hakuaikaa 31.7.2020 saakka
- todeta, että virkaa aikaisemmin hakeneet otetaan huomioon virkaa täytettäessä ilman uutta hakemusta
- nimetä jäsenet rekrytointityöryhmään.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti. Rekrytointityöryhmään nimettiin Jouni Tilli, Katri Parkkila, Antti Vedenpää, Kaarlo Paavola, Teuvo Nyman, Oili Kiviranta ja Sari Huuskonen.

KHALL § 142
7.9.2020

Määräaikaan mennessä 31.7.2020 klo 15.00 kehitys- ja talouspäällikön virkaa haki 11 henkilöä. Kaikki hakijat täyttivät koulutusvaatimukselle asetetut kelpoisuusehdot. Kokemus vaativista taloushallinnon tehtävistä vaihteli hakijoiden kesken.

Rekrytointiryhmä valitsi 25.8.2020 pidettyyn haastatteluun seuraavat 5 hakijaa: Rauno Maaninka, Oulu, Outi Ollila, Tornio, Kai Pouttu, Ruukki, Johanna Rautakoski ja Mika Ylikorpi. Ylikorpi perui hakemuksensa, joten häntä ei haastateltu. Hakemusten ja haastattelujen perusteella soveltuvuusarviointiin valittiin Rauno Maaninka ja Johanna Rautakoski.

Haastatteluprosessin valmistelussa ja haastatteluissa mukana asiantuntijana on ollut Adecco Oy, joka myös toteutti soveltuvuusarvioinnit. Adecco Oy esittelee hakijayhteenvetoon ja soveltuvuusarviointien tulokset kunnanhallitukselle 7.9.2020 ennen tämän pykälän käsittelyä.

Valinnan perustana käytetään viran kelpoisuusehtoja ja muita hakuehdoissa mainittuja kriteereitä sekä haastattelujen ja soveltuvuusarviointien tuloksia.

Oheismateriaalina Hakijayhteenveto virkaa hakeneista henkilöistä

Valmistelija: Kunnanjohtaja 040 3008 200

Kja

Ehdotus: Ehdotus annetaan kokouksessa.

REISJÄRVEN KUNTA

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus

Kokouspäivämäärä

27.4.2020

8.6.2020

7.9.2020

Sivu

147

190

248

Asianro

7

7

1

KEHITYS- JA TALOUSPÄÄLLIKÖN VIRAN TÄYTTÄMINEN

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus ehdotta valtuustolle, että valtuusto

1. toteaa, että kaikki 11 hakijaa täyttävät viran koulutusvaatimukselle asetetut kelpoisuusehdot
2. suorittaa kehitys- ja talouspäällikön virkavaalin ehdollisena siten, että virkaan valitun on ennen viran vastaanottamista esitettävä hyväksyttävä todistus terveydentilastaan ja että viran täyttämässä noudatetaan kuuden (6) kuukauden koeaikaa
3. valitsee hakemusten, haastattelujen ja soveltuvuusarvioinnin perusteella kehitys- ja talouspäällikön virkaan kehitysjohtaja Johanna Rautakosken.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNNAN TALOUSARVIOMUUTOKSET VUODELLE 2020

Kasv. ja koulutk § 56

Sisäisen valvonnan ohjeen (15.9.1998) kohdan 5.3. mukaisesti vastualueen ja yksikön esimiehen tulee omalta osaltaan valvoa, että hyväksytyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita noudatetaan. Yksikköjen esimiesten on raportoitava vastualueen esimiehelle toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja muista oleellisista sisäisessä valvonnassa esiin tulleista seikoista toimielimen määrittämällä tavalla.

Mikäli osavuosisiraportti osoittaa, ettei talousarviota kyetä noudattamaan, on ensisijaisesti raportoinnin yhteydessä esitettävä päivitetty käyttösuunnitelma. Suunnitelmasta tulee ilmetä, kuinka sisäisin toimin - toimintoja uudelleen järjestämällä - saadaan arvioitavissa oleva toimintakatteen ylitys katettua. Talousarvion muutosesitys on viimeisin keino talousarvion toteuttamiseksi.

Tässä tapauksessa tilanne on siinä suhteessa hyvä, että ylitystä ei tämän hetken ennusteiden perusteella ole tulossa vaan alitusta. Seuraavan neljännesvuosikatsauksen yhteydessä joudumme toki palaamaan mm. kilpailutuksen aiheuttamiin lisäkuluihin, jotka ovat kirjattuna hallintoon.

Osavuosisikatsauksessa huomioitavaa on, että kaikki laskutettava ei toteudu tasaisesti; esim. oppikirjatilaukset. Nyt tällä ensimmäisellä puolivuotiskaudella oltiin myös corona-viruksen aiheuttamassa etäopetuksessa. Kokonaisuutena toteutuma näyttää 47 %.

Nyt toteutumassa näkyvät alitukset eivät ole sellaisia, jotka siirtyisivät säästöinä seuraavallekin vuodelle, vaan ovat poikkeustilanteesta johtuvia kertaluonteisia tälle vuodelle tulevia muutoksia.

Musiikkiopiston palautus 12 332 €

Kuljetusten toteutumatta jääminen 40 000 € ja

Perhepäivähoidon palkkakustannukset sivukuluineen 19 303 €.

Muutos heikentää kasvatus- ja koulutuslautakunnan liikkumavaraa koko vuoden osalta.

Sivj/reht

Ehdotus: Kasvatus- ja koulutuslautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi edellä mainitut kertaluonteiset 71 635 euron muutokset vuoden 2020 talousarvioon.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

REISJÄRVEN KUNTAKasvatus- ja koulutuslautakunta
Kunnanhallitus

Kokouspäivämäärä

18.08.2020

07.09.2020

Sivu

61

250

Asianro

56

2

KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNNAN TALOUSARVIOMUUTOKSET VUODELLE 2020Khall § 143
07.09.2020

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan talousarviomuutokset kohdennetaan seuraaville kirjauskohteille:

7180 MusiikkiopistoTili 4440 Opetus- ja kulttuuripalvelut, vähennys -12.332,00 €
Musiikkiopiston v 2019 palautus7171 Muu yhteinen opetusTili 4422 Henkilökuljetukset, vähennys -40.000,00 €
Kuljetusten toteutumatta jääminen etäopetuksen aikana7404 PäiväkotijTili 4001 Kuukausipalkat, vähennys -15.541,00 €
+ sivukulut, vähennys - 3.762,00 €
Perhepäivähoidon palkkakustannukset sivukuluineen - 19 303,00 €

Valmistelija: kunnanjohtaja 040 3008 200

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus esittää edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi edellä mainitut kertaluonteiset 71 635 euron muutokset vuoden 2020 talousarvioon.**Päätös:** Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE KUNTARAKENNELAIN MUUTTAMISESTA

Khall § 144
07.09.2020

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle kuntarakennelain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan kuntarakennelain (1698/2009) muuttamista. Lakiin lisätäisiin kuntien yhdistymisen harkinnanvaraista taloudellista tukea koskevat säännökset sekä säännökset yhdistymisestä johtuvien valtionosuuden menetysten korvaamisesta. Taloudellisen tuen määrä olisi valtioneuvoston harkinnassa.

Kuntarakennelakiin ehdotettavien muutosten taustalla on pääministeri Marinin hallitusohjelmaan kirjattu tavoite, jonka mukaan kuntia kannustetaan kuntarakenteen vapaaehtoiseen tiivistämiseen taloudellisia esteitä poistamalla. Hallitusohjelman kirjauksen pohjalta kuntarakennelakiin ollaan ehdottamassa sääntelyä, jonka nojalla vapaaehtoisesti yhdistyvän kahden tai useamman kunnan muodostamalle uudelle kunnalle voitaisiin myöntää harkinnanvaraista yhdistymisavustusta. Lisäksi uudelle kunnalle voitaisiin myöntää korvausta mahdollisesta valtionosuuksien vähenemisestä.

Esityksen tavoitteena on poistaa kuntien vapaaehtoisten yhdistymisten taloudellisia esteitä ja kannustaa kunnallisen kansanvallan lähtökohtiin perustuen elinvoimaisen, toimintakykyisen ja eheän kuntarakenteen muodostamiseen, jossa kunnilla on vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta ja sitä kautta edellytykset itsehallintoon ja kunnallisten tehtävien hoitoon.

Tavoitteena on, että lakiesitys annettaisiin eduskunnalle syksyllä 2020 ja laki tulisi voimaan 2021. Tällöin tukea voitaisiin myöntää vuoden 2022 alusta voimaan tulleisiin kuntien yhdistymisiin.

Liite Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle kuntarakennelain muuttamisesta

Valmistelija: kunnanjohtaja 040 3008 200

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon:

Reisjärven kunta pitää periaatteessa myönteisenä kuntarakennelakiin ehdotettua sääntelyä, jonka nojalla vapaaehtoisesti yhdistyvän kahden tai useamman kunnan muodostamalle uudelle kunnalle voitaisiin myöntää harkinnanvaraista yhdistymisavustusta. Kuntarakennelain muutoksen taloudellisten vaikutusten arviointi ennakolta on kuitenkin vaikeaa, koska vasta kuntaliitoksen toteutus ratkaisee kunkin yhdistymisen lopputuloksen.

Erityisen tärkeää muutosesityksessä on uudelle kunnalle maksettava korvaus silloin, kun se olisi muutoksen seurauksena menettämässä valtionosuuksia. Myönteistä on, että yhdistymisavustukset voitaisiin maksaa valtion talousarvion perusteella (säännöskohtaiset perustelut 9 luku 41 §). Kannatettavaa ei kuitenkin ole se, että yhdistymisavustusten yhteismäärää vastaava euromäärä vähennettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesta valtionosuudesta

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE KUNTARAKENNELAIN MUUTTAMISESTA

(säännöskohtaiset perustelut 9 luku 59 §) kaikissa kunnissa samalla euromäärällä asukasta kohden. Maksettavaa yhdistymisavustusta ei tule vähentää kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta, vaan sen maksamiseen tulee olla oma erillinen määräraha.

Reisjärven kunta kantaa lisäksi huolta lähipalveluiden karkaamisesta liian kauas harvaan asutulla seudulla kuntaliitosten seurauksena. Keskuskaupungin ja suu-remman kunnan rooli palvelujen tarjoajana ja kehityksen kohteena usein korostuu liitosten seurauksena. Lähipalvelut ja alueellinen kehitys saattavat karata lähiö- ja maaseutualueiden ulottumattomiin. Tästä syystä tulee luottaa asiassa kuntien omaan harkintakykyyn ja keskinäisen yhteistyön syventämiseen. Pienikin kunta voi toimia tehokkaasti ja tuloksellisesti ja pärjätä osana tulevaisuuden maakuntaa.

Reisjärven kunta katsoo, että erityisesti pienten kuntien talousahdinkoa ei ratkaista yksistään kuntaliitoksilla. Sen sijaan on syytä tarkastella kuntien tehtäviä.

Antti Vedenpää poistui kesken pykälän käsittelyn klo 16.35 – 16.45.

Päätös: Hyväksyttiin pohjaehdotus.

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI KUNTALAIN VÄLIAIKAIKAIKSESTA MUUTTAMISESTA

Khall § 145
07.09.2020

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta. Lausunto tulee antaa lausuntopalvelu.fi:ssä 11.9.2020 mennessä.

Lakimuutosesityksen mukaan kunta voisi hakea valtiovarainministeriöltä alijäämän kattamiskaudelle pidennystä, jos kunta ei covid-19 -epidemiasta aiheutuvista talouden vaikeuksista johtuen voisi kattaa taseeseen kertynyttä alijäämää laissa säädettyssä määräajassa. Lakia sovellettaisiin myös kuntayhtymään.

Voimassa olevan kuntalain (410/2015) 110 §:n 3 momentin mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kuntalain 118 §:ssä säädetään erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelystä. Pykälän 2 ja 3 momenteissa säädetään käynnistämisen edellytyksenä olevista kunnan taloutta koskevista kriteereistä ja tunnuslukujen raja-arvoista. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.

Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin uusi *110 a § alijäämän kattamista koskevan määräajan muuttamisesta valtiovarainministeriön päätöksellä kunnan hakemuksesta*. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin että, sen estämättä mitä 110 §:n 3 momentissa säädetään kunnan taseeseen kertyneen alijäämän kattamisesta, valtiovarainministeriö voisi kunnan hakemuksesta päättää, että kunnan tulee kattaa taseeseen kertynyt alijäämä *enintään kuuden vuoden kuluessa* tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Momentin mukaan edellä säädetty määräaika sovellettaisiin erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevaan arviointimenettelyyn 118 §:n 2 momentissa tarkoitettuna määräajan sijaan. Siten esityksen mukaan kuntalain 118 §:n 2 momentissa säädetty arviointimenettelyn käynnistämisen edellytys koskisi ehdotetussa momentissa säädettyä pidennettyä alijäämän kattamiskautta. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voitaisiin siten käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien niiden kuntien osalta, joille olisi myönnetty momentin mukainen määräaika. Muilta osin arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksiin sovellettaisiin kuntalain 118 §:ää.

Määräajan pidentämisen edellytyksistä, hakemuksen tekemisen määräajoista sekä raportointivelvoitteesta valtiovarainministeriölle säädettäisiin 110 a §:n 2-4 momentissa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, jotta kunnat voisivat ottaa asian huomioon vuoden 2021 talousarviota ja taloussuunnitelmaa laadittaessa. Laki olisi voimassa 31.12.2025 asti.

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI KUNTALAIN VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA

Lakiesityksen taustalla on covid-19 epidemian ja sitä seuranneiden laajojen rajoitustoimien vaikutukset kansantalouteen, julkiseen talouteen ja kuntatalouteen ovat merkittävät. Epidemia vaikuttaa kuntien talouteen etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvun, sekä vero- ja maksutulojen vähenemisen kautta.

Covid-19 epidemia ja poikkeustila tulevat arvioiden mukaan vaikuttamaan ainakin osan kunnista talouteen siten, että alijäämiä tulee kertymään lisää tai kattamistoi-
menpiteiden toteutuminen tulee vaikeutumaan. On kuitenkin epävarmaa, miten pitkä vaikutus on. Vaikutus koskee ainakin kuluvaan vuoteen 2020 ja voidaan olettaa, että vaikutukset näkyvät myös vuonna 2021 kuntien taloudessa. Epidemian vaikutukset voitaisiin ottaa huomioon siten, että alijäämän kattamisvelvoitteen määräaikoja muutettaisiin väliaikaisesti koronapandemian vaikutusten lieventämiseksi.

Muutosesityksen tavoitteena on huomioida covid-19 epidemian vaikutuksia kuntatalouteen sekä parantaa kuntien mahdollisuuksia sopeuttaa talouttaan epidemiasta seuranneiden talousvaikeuksien vuoksi. Tarkoituksena on mahdollistaa kunnille epidemiasta aiheutuvien talouden vaikeuksien edellyttämien toimenpiteiden ajoittaminen kuntalain alijäämän kattamisen määräaikaan koskevaa sääntelyä pidemmän ajan kuluessa. Kuntalain mukaista taseeseen kertyneen alijäämän kattamiskautta olisi mahdollista pidentää, jolloin kunta voisi jaksottaa alijäämän kattamiseksi tarvittavat toimenpiteet pidemmälle ajalle.

Liite Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta

Valmistelija: kunnanjohtaja 040 3008 200

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon:

Reisjärven kunta pitää kuntalain väliaikaista muuttamista alijäämän kattamisvelvoiteajan pidentämiseksi kuudelle vuodelle on kaikin puolin perusteltuna. Kuntatalouteen covid-19 epidemia on aiheuttanut ennakoimattomia taloudellisia menetyksiä, joihin kunnat eivät ole voineet varautua. Taloudelliset vaikutukset tulevat ulottumaan kuluvaan vuoteen pidemmälle. Muutosesityksen alijäämän kattamisvelvoiteajan pidentäminen on tästäkin syystä oikea toimenpide.

Kuntien taloudellinen tilanne on ollut erittäin vaikea ja epidemia vaikeuttaa sitä entisestään. Alijäämän kattamisvelvoiteajan pidentäminen ei siten yksin poista kuntien ongelmia. Reisjärven kunnan tavoin kuntien, joissa meneillään olevan talouden tasapainottamisohjelman vaikutuksia syö epidemian kustannukset, tulee saada helpotusta alijäämän kattamisaikaan. Lisäksi tarvitaan muitakin valtion toimenpiteitä koko kuntatalouden kuntoon saattamiseksi.

Reisjärven kunta kannattaa kuntalain väliaikaista muuttamista siten, että kunta voi hakea alijäämän kattamiskauden pidentämistä valtionvarainministeriöltä selviytyäkseen covid-19 epidemian aiheuttamista taloudellisista vaikeuksista.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

PERUSPALVELUKUNTAYHTYMÄ SELÄNTEEN YHTYMÄVALTUUSTON JÄSENTEN VALINTA

Khall § 146
07.09.2020

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen perussopimus muuttui 1.8.2020 alkaen. Perussopimuksen 5 §:n mukaan kuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttää yhtymävaltuusto.

Perussopimuksen 6 §:n mukaan jäsenkunnat valitsevat jäsenet yhtymävaltuustoon kuntavaaleja edeltävän edellisen vuoden lopun (31.12) asukasluvun mukaan siten, että kullakin jäsenkunnalla on yksi edustaja jokaista alkavaa tuhatta (1000) asukasta kohti.

Kuntavaalit olivat 9.4.2017, joten yhtymävaltuuston jäsenten lukumäärä määräytyy 31.12.2016 asukasluvun mukaan:

Haapajärvi 7332 asukasta	8 jäsentä
Pyhäjärvi 5446 asukasta	6 jäsentä
Reisjärvi 2854 asukasta	3 jäsentä
Kärsämäki 2655 asukasta	3 jäsentä

Kullekin yhtymävaltuuston jäsenelle valitaan henkilökohtainen varajäsen. Yhtymävaltuuston jäsenet ja varajäsenet valitaan jäsenkuntien valtuustojen toimikautta vastaavaksi ajaksi. Toimikausi jatkuu siihen saakka, kunnes uusi yhtymävaltuusto on valittu.

Kuntayhtymän toimielimistä säädetään kuntalain 58 §:ssä. Kuntalaissa ei säädetä, mikä kunnan toimielin valitsee yhtymävaltuuston jäsenet. Myöskään kuntayhtymän perussopimuksessa ei ole asiasta mainintaa. Kun valinnat tekee valtuusto, valtuusto voi myös erottaa epäluottamuksen perusteella yhtymävaltuustoon valitsemansa jäsenet. Jos valinta on kunnanhallituksella, erottamismahdollisuutta ei ole.

Luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan (kuntalaki 70.1 §). Suostumus on annettava ennen kuin henkilö valitaan luottamustoimeen. Kuntalaissa ei säädetä suostumuksen muodosta. Suositeltavaa on ottaa kaikki suostumukset kirjallisina, jolloin annettava suostumus voidaan tarvittaessa näyttää toteen.

Vaalikelpoisuudesta kuntayhtymän toimielimiin säädetään kuntalain 76 §:ssä seuraavasti:

Vaalikelpoinen kuntayhtymän toimielimiin on henkilö, joka 71 § mukaan on vaalikelpoinen kuntayhtymän jäsenkunnan luottamustoimeen. Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole 72 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu henkilö eikä saman kuntayhtymän palveluksessa oleva henkilö.

Vaalikelpoisuuden rajoitus koskee ensinnäkin valtion virkamiestä, joka hoitaa välitömästi kunnallishallintoa koskevia valvontatehtäviä. Toiseksi rajoitus koskee kuntayhtymän omaa henkilöstöä kokonaisuudessaan. Rajoitus ei siis koske yksinomaan johtavia viranhaltijoita, vaan kaikkia kuntayhtymän palveluksessa olevia. Virkavapaus tai työloma ei katkaise palvelussuhdetta. Siten vaalikelpoisuutta ei voi saada jäämällä virkavapaalle tai työlomalle kuntayhtymän palveluksesta.

PERUSPALVELUKUNTAYHTYMÄ SELÄNTEEN YHTYMÄVALTUUSTON JÄSENTEN VALINTA

Kunnan henkilöstön vaalikelpoisuutta oman kuntansa luottamustoimiin on rajoitettu. Sen sijaan jäsenkuntien johtavatkin viranhaltijat voivat tulla valituksi kuntayhtymän toimielimiin. Yhteistoiminnan luonne saattaa joskus edellyttää enemmän viranhaltija-asiantuntemusta kuin poliittista harkintaa.

Kuntayhtymän perussopimuksessa ei ole määrätty, että yhtymävaltuustossa on vain jäsenkunnan valtuutettuja.

Kuntalain 58.3 S:n mukaan muiden kuin kyseisen pykälän I momentissa tarkoitettujen toimielinten kokoonpano on sovittava sellaiseksi, että se vastaa jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa saamaa ääniosuutta kuntayhtymän alueella vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Yhtymäkokouksen ja yhtymävaltuuston kokoonpanossa ei tarvitse ottaa huomioon jäsenkuntien poliittisia voimasuhteita.

Tasa-arvolain 4 a S:n I momentin mukaan kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä tulee olla sekä naisia sekä miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Kiintiösäännöstä sovelletaan myös kuntayhtymän ylimpiin toimielimiin, joihin jokainen jäsenkunta valitsee omat edustajansa. Jotta voidaan varmistaa toimielinten kokoonpanojen lainmukaisuus, jäsenkuntien täytyy etukäteen neuvotella luottamushenkilöpaikoista.

Reisjärven kunnan poliittisen johdon käymien neuvottelujen tuloksena on syntynyt ehdotus jäsenistä yhtymävaltuustoon. Kaikki esitettävät henkilöt ovat antaneet suostumuksensa. Reisjärven kunnan esitys on ilmoitettu myös muille Ppky Selänteen jäsenkunnille.

Valmistelija: kunnanjohtaja 040 3008 200

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto valitsee Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen yhtymävaltuustoon Reisjärven jäsenet seuraavasti:

jäsen

Kaarlo Paavola,
Helena Kinnunen
Sari Huuskonen

henkilökohtainen varajäsen

Jouni Tilli
Ulla Pietilä
Eija Siniluoto

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

LISÄASIA

**VATTENFALL-PUITESOPIMUKSEN 2021-2030 HYVÄKSYMINEEN JA EDUSTAJAN NIMEÄMINEN
PUITESOPIMUKSEN SEURANTARYHMÄÄN**KHALL §
7.9.2020

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on lähettänyt hyväksyttäväksi Vattenfall-puitesopimuksen vuosille 2021–2030. Sopimus on jatkoa 31.12.2020 päättyvälle vastaavalle sopimukselle ja se on tarkoitus allekirjoittaa syksyn 2020 seurantaryhmän kokouksessa.

Muutoksena nykyiseen sopimukseen jatkossa kaikilla kunnilla on oma edustajansa puitesopimuksen seurantaryhmässä, kun tähän mennessä kuntien edustus on tullut seutukuntien kautta.

Vattenfall-puitesopimukseen osallistuminen mahdollistaa kunnille Vattenfall-ympäristörahan ja ELY-keskuksen rahoituksen saamisen vesistöhankeille. Sopimuksella sovitaan kuntien alueen vesistöjen ympäristöolojen parantamisesta ja tätä koskevien toimenpiteiden rahoittamisesta. Puitesopimus ei kuitenkaan sido kuntia, vaan hankkeiden toteuttaminen on vapaaehtoista.

Hankkeiden toteuttamisen seurantaan varten perustetaan vähintään kerran vuodessa kokoontuva seurantaryhmä. Kuntia pyydetään nimeämään seurantaryhmään yksi jäsen ja ilmoittamaan sopimuksen hyväksymisestä 14.8.2020 mennessä.

Oheismateriaali Vattenfall-puitesopimus

Valmistelija: kunnanjohtaja 040 3008 200

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus hyväksyy Vattenfall-sopimuksen ja nimeää puitesopimuksen seurantaryhmään kunnan teknisen johtajan.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

KUNNANJOHTAJAN AJANKOHTAISET ASIAT

Khall § 148

07.09.2020

Ehdotus: Kunnanjohtaja käyttää puheenvuoron ajankohtaista asioista.

Päätös: Kunnanjohtajan puheenvuoro merkittiin tiedoksi.

SAAPUNEET VIRANHALTIJAPÄÄTÖKSET JA PÖYTÄKIRJAT

Khall § 149
07.09.2020

Saatetaan tiedoksi kunnanjohtajan, talous- ja kehityspäällikön, toimistosihteerin, lomituspalvelupäällikön ja lomatoimenjohtajan viranhaltijapäätökset

Kunnanjohtaja

Yleispäätökset §:t 25

Henkilöstöpäätökset §:t 12

Poissaolopäätökset §:t 22 - 24

Hankintapäätökset §:t 15

Kehitys- ja talouspäällikkö Marjut Silvast

Yleispäätökset §:t

Henkilöstöpäätökset §:t

Poissaolopäätökset §:t

Hankintapäätökset §:t

Toimistosihteeri Sanna-Maarit Rajala

Asuntojen vuokraukset §:t

Lomituspalvelupäällikkö Riitta Mustola

Yleispäätökset §:t

Lomatoimenjohtaja Urpo Åvist

Yleispäätökset §:t

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus hyväksyy saapuneet pöytäkirjat.

Päätös: Hyväksyttiin

ILMOITUSASIAT

Khall § 150
02.09.2020

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvelukuntayhtymä
- hallitus, pöytäkirja 24.08.2020

Keski-Pohjanmaan liitto
- maakuntahallitus, pöytäkirja 24.08.2020

Pohjois-Pohjanmaan liitto
- maakuntahallitus, pöytäkirja 17.08.2020

Ehdotus: Kunnanhallitus merkitsee ilmoitusasiat tiedokseen.

Päätös: Merkittiin tiedoksi

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet	<p>Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä Kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.</p> <p>Pykälät</p> <p>142 - 146, 148 - 150</p>
	<p>Koska päätöksestä voidaan tehdä Kuntalain 134 §:n mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:</p> <p>Pykälät</p>
	<p>HallintolainkäyttöL 5 §:n / muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.</p> <p>Pykälät ja valituskieltojen perusteet</p>

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimusviranomaisen ja - aika	<p>Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.</p> <p>Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite, sähköposti ja telefax</p> <p>Reisjärven kunnanhallitus Reisjärventie 8 85900 REISJÄRVI sähköposti: reisjarvi@reisjarvi.fi</p> <p>Pykälät</p> <p>147</p>
	<p>Pöytäkirja oikaisuvaatimusohjeineen on julkaistu kunnan internetsivuilla 2. 10.9.2020</p> <p>Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Oikaisuvaatimusaika on 14 päivää tiedoksisaannista.</p> <p>Oikaisuvaatimusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.</p>
Oikaisuvaatimuskirjelmän sisältö ja toimittaminen	Ks. jäljempänä

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomaisen ja valitusaika	<p>Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianomainen sekä kunnan jäsen.</p> <hr/> <p>Valitusviranomaisen, osoite ja postiosoite, sähköposti ja telefax</p> <p>Pohjois-Suomen hallinto-oikeus puh. 029 56 42800 (vaihe) sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi fax: 029 56 42841 Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet</p> <p>Kunnallisvalitus, pykälät Valitusaika 30 päivää</p> <p>Hallintovalitus, pykälät Valitusaika 30 päivää</p> <p>Muu valitusviranomaisen, osoite ja postiosoite Pykälät Valitusaika Markkinaoikeus 14 päivää Radanrakentajantie 5, 00520 HELSINKI puh. 029 56 43300 , fax 029 56 43314 , sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi</p> <p>Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.</p>
Oikaisuvaatimus-/valituskirjelmän sisältö ja toimittaminen	<p>Oikaisuvaatimuskirjelmässä/valituskirjelmässä on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi - muutosvaatimuksen perusteet. <p>Oikaisuvaatimuskirjelmässä/valituskirjelmässä on ilmoitettava oikaisuvaatimuksen tekijän/valittajan nimi ja kotikunta. Jos oikaisuvaatimuksen tekijän/valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen/valituksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä/valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset oikaisuvaatimuksen tekijälle/valittajalle voidaan toimittaa.</p> <p>Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.</p> <p>Oikaisuvaatimuskirjelmään/valituskirjelmään on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys oikaisuvaatimus-/valitusajan alkamisen ajankohdasta.</p> <p>Oikaisuvaatimuskirjelmään/valituskirjelmään on liitettävä asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä/valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. Asiamiehen on liitettävä valtakirja sen mukaan kuin hallintolain 12 §:ssä/HLL 21 §:ssä säädetään.</p> <p>Oikaisuvaatimusasiakirjat/valitusasiakirjat on toimitettava oikaisuvaatimus-/valitusviranomaiselle viimeistään oikaisuvaatimus-/valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Jos oikaisuvaatimus-/valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa viranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Asiakirjat toimitetaan viranomaisen asiointiosoitteeseen lähettäjän omalla vastuulla. Tämä voidaan tehdä myös postitse, sähköisesti tai lähetin välityksellä. Postiin asiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen oikaisuvaatimus-/valitusajan päättymistä.</p> <p>Valitusasiakirjat voi toimittaa myös: nimi, osoite ja postiosoite Pykälät</p> <p>Valitusasiakirjat on toimitettava *): nimi, osoite ja postiosoite Pykälät</p>
Lisätietoja	<p>Hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 260 euroa (Tuomioistuinmaksulaki 1455/2015). Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireilläpäinijana ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.</p> <p>Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje / valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p>

*) Jos toimitettava muulle kuin valitusviranomaiselle.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kuntalain väliaikaista muuttamista. Kunta voisi hakea valtiovarainministeriöltä alijäämän kattamiskaudelle pidennystä, jos kunta ei covid-19-epidemiasta aiheutuvista talouden vaikeuksista johtuen voisi kattaa taseeseen kertynyttä alijäämää laissa säädettyssä määräajassa.

Lakia sovellettaisiin myös kuntayhtymään.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olisi voimassa 31.12.2025 asti.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi	5
3 Tavoitteet	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset	8
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	9
6 Voimaantulo	10
7 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	10
LAKIEHDOTUS	12
Laki kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta	12
LIITE	14
RINNAKKAISTEKSTI	14
Laki kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta	14

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Valtioneuvosto totesi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa 16.3.2020, että maassa vallitsee koronavirustilanteen vuoksi valmiuslain (1552/2011) mukaiset poikkeusolot. Valtioneuvosto linjasi tällöin toimenpiteistä koronavirustilanteen hoitamiseksi Suomessa. Poikkeusolot todettiin päättyneiksi 16.6.2020.

Covid-19-epidemian ja sitä seuranneiden laajojen rajoitustoimien vaikutukset kansantalouteen, julkiseen talouteen ja kuntatalouteen ovat merkittävät. Valtiovarainministeriön kansantalousosaston huhtikuussa 2020 tekemän ennusteen mukaan kansantalous supistuu 5,5 prosenttia ja julkisen talouden alijäämä kasvaa lähes 17 miljardiin euroon kuluvana vuonna.

Epidemia vaikuttaa kuntien talouteen etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvun, sekä vero- ja maksutulojen vähenemisen kautta. Koronavirusepidemian ja rajoitustoimenpiteiden tarkkoja vaikutuksia kuntatalouteen on vielä kuitenkin mahdotonta arvioida. Kuntatalouden kehitys on ollut heikkoa ja näkymät vaikeat jo useamman vuoden ajan ennen koronavirusepidemiaa. Kuntien ja kuntatalouden tilannetta on käsitelty laajemmin valtiovarainministeriön 16.4.2020 julkaisemassa kuntatalousohjelmassa vuosille 2021–2024 (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:30, saatavilla valtiovarainministeriön julkisella verkkosivulla osoitteessa <https://vm.fi/julkaisut>) sekä 13.2.2020 julkaistussa Kuntien tilannekuva 2020 –raportissa (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:13, saatavilla valtiovarainministeriön julkisella verkkosivulla osoitteessa <https://vm.fi/julkaisut>).

Covid-19-epidemiasta kunnille ja kuntayhtymille aiheutuva menojen kasvu ei kohdennu kaikilta osin vuoteen 2020, vaan näkyy kokonaisuudessaan kunnissa ja kuntayhtymissä todennäköisesti vasta pidemmällä aikavälillä. Lisäkustannuksia aiheuttaa myös hoitotyössä tarvittavien suojavälineiden ja muiden materiaalien kasvanut hankintatarve. Toteutettujen rajoitustoimien vuoksi kasvaa myös lasten, nuorten ja perheiden sosiaalihuollon palvelujen, lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen sekä iäkkäiden henkilöiden kuntoutus- ja muiden tukipalvelujen tarve, mikä edellyttää näiden palvelujen lisäresursointia. Myös kuntien saamien maksutuottojen määrä pienenee. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen supistaminen vähensi varhaiskasvatusmaksuja, samoin kuin liikunta- ja kulttuuripalvelujen sulkeminen vähensi niistä saatavia tuottoja. Koko kuntatalouden kannalta merkittävimmät vaikutukset kuntatalouteen muodostuvat kuitenkin osittain viiveellä verotulojen kautta erityisesti kunnallisveron ja yhteisöveron tuoton heiketessä. Koronavirusepidemian taloudelliset vaikutukset kunnille vaihtelevat alueellisesti epidemian levinneisyyden mukaan ja niihin vaikuttavat lisäksi kunnan väestö- ja elinkeinorakenne ja rahoitusrakenne, kuten verotulopohjan erot sekä verotulojen ja valtionosuuksien osuus kunnan tuloista.

Tässä vaiheessa arviot epidemian kustannuksista perustuvat verrattain epävarmoihin oletuksiin, joiden tavoitteena on kuvata koronavirusepidemian ja sitä seuranneiden laajojen rajoitustoimien mahdollisia taloudellisia vaikutuksia koko kansantalouden tasolla ja julkiseen talouteen. Kuntatalousohjelmaan sisältyvän valtiovarainministeriön kuntatalouden kehitysarvion mukaan kuntatalouden rahoitusasema (toiminnan ja investointien rahavirta) heikkenee noin miljardilla eurolla vuodesta 2019 ja on -3,3 miljardia euroa vuonna 2020. On kuitenkin vaikeaa tarkalleen erottaa, mikä osa rahoitusaseman heikkenemisestä johtuu suoraan tai välillisesti koronaepidemian vaikutuksesta ja mikä osa kuntien jo muutenkin vaikeasta tilanteesta, ja jo aiemmin ennakoitua talouden vaikeasta kehityksestä.

Koronaepidemiaan kuntatalouden toimintakatetta heikentävän vaikutuksen on kevään 2020 kuntatalouden kehitysarviossa arvioitu olevan nettomääräisesti noin 500–700 miljoonaa euroa kuluvalle vuodelle. Tämä arvio sisältää sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvun, myynti- ja maksutulojen vähenemisen ja tietyistä toiminnoista koronan vuoksi aiheutuneet säästöt: joitakin palveluja ei tarvita yhtä laaja-alaisesti ja sosiaali- ja terveydenhuollon kiireettömiä hoitoja siirretään. Lisäksi voidaan olettaa, että työttömyyden kasvu lisää toimeentulotukimenoja (joista kunnat rahoittavat puolet), täydentävää toimentulotukea ja omaishoidon tukea jonkin verran. Terveydenhuoltomenojen kasvua ennusteessa on koronasta johtuen noin 300 miljoonaa euroa. Toimintatuottojen supistumista ennusteessa on noin 200 miljoonaa euroa. On kuitenkin mahdollista, että toimintatuotot supistuvat tätäkin enemmän, jos kiireetöntä hoitoa lykätään arvioitua enemmän.

Kevään 2020 ennusteen mukaan kuntien verotulot jäävät vuonna 2020 noin 2 miljardia euroa alhaisemmaksi kuin vielä syksyllä 2019 ennustettiin. Covid-19-epidemiaan vaikutusta veroennusteen alenemasta ei voida erottaa täsmällisesti, mutta sen osuuden voidaan arvioida olevan korkeintaan 1,6–1,8 miljardia euroa mukaan lukien verojen maksulykkäyksestä aiheutuva verotulojen siirtyminen. Maksulykkäyksestä aiheutuvat menetykset kuitenkin kompensoidaan kunnille valtion budjetin kautta, joten nettomääräisesti koronaepidemiaan vaikutus kuntien verotuloihin arvioidaan olevan enimmillään 1,1–1,3 miljardia euroa vuonna 2020.

Kevään 2020 kuntatalousohjelmassa koronakriisin yhteisvaikutus kuntatalouteen arvioitiin olevan noin 1,6–2,0 miljardia euroa kuntataloutta heikentävä ja tästä suuri osa aiheutuu verotulojen pienenemisestä. Arviota on tässä vaiheessa syytä pitää suuntaa antavana, ottaen huomioon vaikeus erottaa covid-19-epidemiasta aiheutuvia vaikutuksia muusta talouskehityksestä ja tilanteeseen liittyvä tavanomaista suurempi epävarmuus. Lisäksi poikkeustilanteen kestolla ja laajuudella on olennainen vaikutus kuntien tuloihin ja menoihin.

Covid-19-epidemiaan taloudelliset vaikutukset tulevat vaihtelevaan alueellisesti ja kuntakohtaisesti merkittävästi. Tähän vaikuttaa pandemian levinneisyys, mutta myös kuntien rahoitusrakenteet, kuten verotulopohjan erot sekä verotulojen ja valtionosuuksien osuus kunnan tuloista. Lisäksi kuntien väestö- ja elinkeinorakenteilla on merkitystä siihen, miten voimakkaasti epidemiaan kaltainen ulkonen shokki vaikuttaa kunnan toimintaan ja talouteen. Vaikuttaa siltä, että koronakriisi ja siitä johtuvat rajoitustoimet vaikuttavat voimakkaimmin palvelusektoriin ja hiekan vähäisemmässä määrin teollisuuteen. Kriisin vaikutukset eri toimialoihin riippuvat myös kansainvälisen talouden kehityksestä ja reaktioista koronapandemiaan.

Hallitus linjasi kevään 2020 kehysriihen yhteydessä laajasta toimenpidekokonaisuudesta, jolla helpotetaan koronapandemiasta ja siihen liittyvistä rajoitustoimista johtuvia kuntien talouden haasteita. Kuntataloutta koskevat tukitoimet päätettiin vaiheistaa siten, että osa toimenpiteistä toteutettiin vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa, jonka eduskunta hyväksyi kesäkuun lopulla. Lisätalousarviesitys sisälsi noin 1,4 miljardin euron kuntatalouden tukipaketin sekä useita muita kuntiin kohdistuvia toimenpiteitä.

Sairaanhoitopiireille kohdistettavalla suoralla valtionavustuksella kompensoidaan covid-19-epidemiasta aiheutuneita kustannuksia ja sairaanhoitopiirien mahdollisia alijäämiä. Kuntien yhteisövero-osuuden määräaikaisella korottamisella kompensoidaan puolestaan kuntien yhteisöveromenetyksiä. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuden määräaikaisella 720 miljoonan euron lisäyksellä korvataan kunnille epidemiasta aiheutuneita kustannuksia sekä kunnallisverotuoton pienenemistä. Lisäksi valtionosuuden korotuksella tuetaan kuntia kaikkein heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden eli lasten, nuorten ja ikäihmisten riittävien palvelujen turvaamisessa. Peruspalvelujen valtionosuuden harkinnanvaraisen korotuksen lisäyksellä voidaan puolestaan

tukea niitä kuntia, jotka ovat poikkeuksellisten tai tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi lisätuen tarpeessa.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä.

Esityksen kiireellisyyden vuoksi on tarpeen poiketa kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista eikä esityksestä ole järjestetty ohjeiden mukaista kuulemiskierrosta. [Hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros x.x.2020–x.x.2020 / erillinen kuulemistilaisuus. Lausunnot pyydettiin muun muassa... ministeriöiltä, kunnilta, sairaanhoitopiirien kuntayhtymiltä, maakuntien liitoilta, eräiltä muilta kuntayhtymiltä sekä Suomen Kuntaliitto ry:ltä. Myös muut tahot kuin jakelussa mainitut saivat antaa lausunnon.] Valtiovarainministeriö sai yhteensä xx lausuntoa. Esitykseen on tehty kommenttien ja saatujen lausuntojen perusteella...

Esitys on käsitelty kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunnassa x.x.2020.

2 Nykytila ja sen arviointi

Kuntalaissa (410/2015) säädetään talouden tasapainovaatimuksesta ja alijäämän kattamisvelvollisuudesta. Lisäksi laissa säädetään erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelystä.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Pykälän 2 momentin mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Pykälän 3 momentin mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Alijäämän kattamisvelvollisuutta koskeva säännös sellaisena, kuin se on voimassa olevassa laissa, otettiin kuntalakiin kuntalain kokonaisuudistuksessa vuonna 2015. Tällöin säädettyä alijäämän kattamisvelvoitetta perusteltiin sillä, että aiempi taloussuunnitelman tasapainovelvoite ja siihen liittyvä alijäämän kattamisvelvollisuus eivät olleet estäneet alijäämien kumuloitumista kuntien taseisiin. Käytännössä oli osoittautunut, että talouden tasapainottamisessa toimenpideohjelmien toteutus onnistui vain harvoin. Tästä seurasi, että alijäämiä ei saatu katetuksi ja kumuloituva alijäämä ja sen kattaminen siirtyivät tai kattaminen kävi yhä vaikeammaksi kunnan omin voimin. Oli kuntia, joissa taloussuunnitelma vuosittain suunniteltiin tasapainoon, mutta tasapainoa ei todellisuudessa saavutettu. Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee myös kuntayhtymiä.

Kuntalain siirtymäsäännöksen (148 §) mukaan velvollisuutta kattaa kunnan taseeseen kertynyt alijäämä sovelletaan ensimmäisen kerran tilikauden 2015 tilinpäätöksessä taseeseen kertyneeseen alijäämään. Näin ollen alijäämä tulisi olla katettu vuoden 2020 tilinpäätöksessä. Siirtymäsäännöksen mukaan tämä määräaika on pidempi sellaisilla kunnilla, joiden taseeseen kertynyt alijäämä oli tilikauden 2015 tilinpäätöksessä yli 500 euroa asukasta kohden. Niiden kuntien alijäämän tulee olla katettu viimeistään tilikauden 2022 tilinpäätöksessä.

Kuntalain 118 §:ssä säädetään erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelystä. Säännöksen mukaan kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos laissa määritellyt erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytykset täyttyvät.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää laissa säädettyssä määräajassa. Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa. Lisäksi arviointimenettely voidaan käynnistää kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavien kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnuslukujen täytettyä kahtena vuonna perättäin säännöksen mukaiset raja-arvot.

Arviointimenettelyn käynnistäminen on valtiovarainministeriön harkinnassa. Vaikka kunnalla olisi kattamatta alijäämiä 110 §:n mukaisesti, ei arviointimenettely käynnisty suoraan lain nojalla. Menettelyn käynnistämiseksi voidaan käyttää harkintaa, jossa otetaan huomioon alijäämän kertymiseen johtaneet syyt. Covid-19-epidemia on lähtökohtaisesti sellainen, poikkeuksellinen ja kunnan vaikutusmahdollisuuksien ulottumattomissa oleva syy, jonka perustella arviointimenettely voitaisiin jättää käynnistämättä. Koska alijäämän kattamiskaudesta säädetään lailla, kunta ei kuitenkaan toimisi laissa edellytetyllä tavalla, jos se ei olisi kattanut alijäämiä säädettyssä ajassa, vaikka kyvyttömyys alijäämän kattamiseen johtuisikin koronavirusepidemian taloudellisista vaikutuksista. Myös tilintarkastajan tulisi kiinnittää asiaan huomiota, ja tilanne voisi johtaa vastuuvapauden epäämiseen tilivelvollisille.

Arviointimenettelyn käynnistämistä kattamattoman alijäämän perustella koskevaa 118 §:n 2 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämää ei ole katettu tilikauden 2020 tilinpäätöksessä. Niiden kuntien, joilla oli asukas-kohtaista alijäämää vuoden 2015 tilinpäätöksessä yli 500 euroa osalta arviointimenettelyä sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämää ei ole katettu tilikauden 2022 tilinpäätöksessä. Arviointimenettelyä kuntayhtymässä koskevaa 119 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämää ei ole katettu tilikauden 2020 tilinpäätöksessä.

Vuoden 2019 ennakkolistien tilinpäätöstietojen mukaan sellaisia kuntia, joilla alijäämien kattamiskausi päättyisi vuoden 2020 tilinpäätökseen on yhdeksän (alijäämää ollut vuodet 2015 -2019 ja vuonna 2015 alle 500 euroa/as). Sellaisia kuntia, joiden alijäämien kattamiskausi päättyisi vuoden 2022 tilinpäätökseen on viisi (alijäämää ollut 2015-2019 ja vuonna 2015 yli 500 euroa/as). Sellaisia kuntia, joiden vuonna 2016 syntyneen alijäämän kattamiskausi päättyisi vuoden 2021 tilinpäätökseen on yksi (alijäämää vuosina 2016-2019).

Covid-19-epidemia ja poikkeustila tulevat arvioiden mukaan vaikuttamaan ainakin osan kunnista talouteen siten, että alijäämiä tulee kertymään lisää tai kattamistoimenpiteiden toteutuminen tulee vaikeutumaan. On kuitenkin epävarmaa, miten pitkä vaikutus on. Vaikutus koskee ainakin kuluvaan vuoteen 2020 ja voidaan olettaa, että vaikutukset näkyvät myös vuonna 2021 kuntien taloudessa.

Koronavirusepidemian vaikutukset voitaisiin ottaa huomioon arviointimenettelyn käynnistämispäätöksissä eli ilman lainsäädäntömuutoksia tai siten, että alijäämän kattamisvelvoitteen määräaikoja muutettaisiin väliaikaisesti epidemian vaikutusten lieventämiseksi. Jälkimmäinen vaihtoehto edellyttäisi lailla säätämistä ja se voitaisiin toteuttaa, joko kuntakohtaisesti hakemuksesta tai kaikkia kuntia yleisesti koskien. Lainsäädäntömuutokset tulisi tehdä kiireellisesti, jotta

kunnat voisivat ottaa asian huomioon vuoden 2021 talousarvioita ja taloussuunnitelmaa laadittaessa. Alijäämän kattamiskauden pidentäminen muutoin kuin määräajaksi olisi kuitenkin selkeästi vastoin vuoden 2015 kuntalain muutoksella omaksuttuja periaatteita.

Kunnan kirjanpidon tiedoilla ei voida osoittaa, mikä osa alijäämästä aiheutuu covid-19-epidemian talousvaikutuksista, joten pelkästään tämän syyn huomioiminen alijäämän kattamisvelvollisuuden mahdollisen siirtämisen osalta olisi ongelmallista. Sama koskisi tilannetta, jossa sääntely kytkettäisiin pelkästään tiettyjen vuosien aikana kertyneisiin alijäämiin. Jos alijäämien kattamiskauteen tehtäisiin muutoksia tilanteesta johtuen, ratkaisu on välttämättä osin kaavamainen.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on huomioida covid-19-epidemian vaikutuksia kuntatalouteen sekä parantaa kuntien mahdollisuuksia sopeuttaa talouttaan epidemiasta seuranneiden talousvaikeuksien vuoksi.

Tarkoituksena on mahdollistaa kunnille epidemiasta aiheutuvien talouden vaikeuksien edellyttämien toimenpiteiden ajoittaminen kuntalain alijäämän kattamisen määräaikaa koskevaa sääntelyä pidemmän ajan kuluessa. Kuntalaissa mukaista taseeseen kertyneen alijäämän kattamiskautta olisi mahdollista pidentää, jolloin kunta voisi jaksottaa alijäämän kattamiseksi tarvittavat toimenpiteet pidemmälle ajalle.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan kuntalakiä muutettavaksi siten, että lakiin lisätään säännös alijäämän kattamista koskevan määräajan muuttamisesta sta valtiovarainministeriön päätöksellä kunnan hakemuksesta.

110 a §. Alijäämän kattamista koskevan määräajan väliaikainen muuttaminen. Pykälässä säädettäisiin kunnan mahdollisuudesta hakea 110 §:n 3 momentin mukaisen alijäämän kattamiskauden pidennystä covid-19-epidemian kunnalle aiheutuvista poikkeuksellisista talouden vaikeuksista johtuen. Pykälä olisi kuntalaissa uusi ja olisi voimassa määräajan.

Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee 110§:n 3 momentin mukaan kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kuntalain 118 §:ssä säädetään erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelystä. Pykälän 2 ja 3 momenteissa säädetään käynnistämisen edellytyksenä olevista kunnan taloutta koskevista kriteereistä ja tunnuslukujen raja-arvoista. Mainittu pykälän 2 momentin mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin että, sen estämättä mitä 110 §:n 3 momentissa säädetään kunnan taseeseen kertyneen alijäämän kattamisesta, valtiovarainministeriö voisi kunnan hakemuksesta päättää, että kunnan tulee kattaa taseeseen kertynyt alijäämä enintään kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Momentin mukaan määräaikaa sovellettaisiin erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevaan arviointimenettelyyn 118 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräajan sijaan. Siten esityksen mukaan kuntalain 118 §:n 2 momentissa säädetty arviointimenettelyn käynnistämisen edellytys koskisi ehdotetussa

momentissa säädettyä pidennettyä alijäämän kattamiskautta. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voitaisiin siten käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien niiden kuntien osalta, joille olisi myönnetty momentin mukainen määräaika. Muilta osin arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksiin sovellettaisiin 118 §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin määrääjän pidentämisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentissa tarkoitettu päätös voitaisiin tehdä, jos kunta covid-19-epidemiasta aiheutuvien poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi ei voisi kattaa alijäämää 110 §:n 3 momentin mukaisessa määrääjassa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hakemuksen tekemisen määrääjoista. Kunta voisi tehdä määrääjän muuttamista koskevan hakemuksen valtiovarainministeriölle aikaisintaan 110 §:n 3 momentin mukaisen alijäämän kattamiskauden päättymistä edeltävän vuoden kesäkuussa ja viimeistään alijäämän kattamiskauden päättymisvuoden elokuun loppuun mennessä. Määrääjän pidentäminen olisi sidottu alijäämän kattamiskauden päättymiseen, jolloin kunnan tulisi edeltävästi ensisijaisesti pyrkiä kattamaan alijäämä voimassa olevan kuntalain mukaisessa määrääjassa. Momentin mukaan, jos kunnan alijäämän kattamiskausi päättyisi vuonna 2020, hakemus tulisi tehdä vuoden 2020 loppuun mennessä. Hakemukseen tulee liittää selvitys covid-19-epidemiasta kunnalle aiheutuneista taloudellisista vaikutuksista sekä suunnitelma talouden tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä. Valtiovarainministeriön kunnan hakemuksesta tekemän päätöksen kunta voisi ottaa huomioon seuraavan vuoden talousarviossa sekä taloussuunnitelmassa, joita valmistellaan kunnassa talousarviovuotta edeltävänä syksynä.

Pykälän 4 momentin mukaan kunnalla olisi valtiovarainministeriölle raportointivelvoite talouden tasapainottamiseksi tarvittavien toimenpiteiden onnistumisesta. Toimintakertomuksessa olisi esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävydestä tilikaudella. Kunnan tulisi saattaa selvitys valtiovarainministeriön tietoon tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Pykälän 5 momentin mukaan mitä pykälässä säädetään kunnasta, sovellettaisiin myös kuntayhtymään.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksellä on taloudellisia vaikutuksia ja vaikutuksia kunnan toimintaan.

Kunta olisi velvollinen hakemuksessaan kuvaamaan alijäämään johtaneet syyt kokonaisuudessaan sekä kunnan mahdollisuuden kattaa ne määrääjassa esittämillään toimenpiteillä. Valtiovarainministeriö arvioisi kunnan esityksen perusteella kunnan mahdollisuudet selvittää velvoitteitaan ja tekisi päätöksen kauden pidentämisestä. Laki olisi voimassa vuoden 2025 loppuun. Esityksen mukainen alijäämän kattamiskauden pidentäminen koskisi siten kuntia joiden kattamiskausi päättyy vuonna 2020. Näiden kuntien kattamiskausi voisi jatkua kaksi vuotta. Viimeisen kerran kattamiskauden pidentämisestä voisi hakea vuonna 2025. Tällöin kunta voi hakea 2025 päättyvän ja 2026 päättyvän kattamiskauden pidentämistä.

Esityksen lähtökohta olisi tukea kunnan päätöksentekoa ja taloussuunnittelua, niin että kunta voisi omin toimin tasapainottaa talouttaan ilman käynnistettyä arviointimenettelyä. Alijäämän kattamista koskevan määrääjän pidentämisen olisi tarkoitus kohdentua mahdollisimman tarkasti pandemian talousvaikutuksiin ja niille kunnille ja kuntayhtymille joiden talouden tasapainottaminen voimassa olevan sääntelyn mukaisesti olisi vaikeutunut tästä syystä.

Esityksessä kattamisajan pidentämisestä päättäminen olisi ajallisesti kytketty alijäämän kattamiskauden päättämiseen. Tämän arvioidaan kannustavan kuntaa alijäämän kattamiseen ensisijaisesti lain mukaisessa määräajassa, koska poikkeusta ei voisi hakea ennakkoon jo kauden alussa. Esimerkiksi sellainen kunta, jonka alijäämän kattamiskausi päättyy vuoden 2021 loppussa, voisi hakea kattamiskauden pidennystä aikaisintaan kesäkuussa vuonna 2020, jonka jälkeen syksyllä kunnassa päätetään vuoden 2021 talousarviosta.

Laki olisi voimassa määräajan vuoden 2025 loppuun. Tämä mahdollistaisi alijäämän kattamiskauden muuttamisen kohdentamisen covid-19-epidemian vaikutuksesta kriisiytyneille kunnille.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn tulevien kuntien määrän arvioidaan esityksen johdosta jonkin verran vähenevän, kuntien voidessa tasapainottaa talouttaan pidemmän aikaa. Esityksen nykytilaa koskevassa osassa on kuvattu niiden kuntien määrää, joilla alijäämän kattamiskausi on kesken. Näiden kuntien määrän arvioidaan nousevan koronacovid-19-epidemian vaikutuksesta.

Pidennetyn alijäämän kattamiskauden ajan kunnalla olisi valtiovarainministeriölle raportointivelvoite talouden tasapainottamiseksi tarvittavien toimenpiteiden onnistumisesta. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävydestä tilikaudella. Kunnan on saatettava selvitys valtiovarainministeriön tietoon tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Tältä osin esityksen arvioidaan vaikuttavan tehostavasi siihen, miten kunnan toiminnassa päätetään ja toimeenpannaan talouden tasapainottamisen edellyttämiä toimenpiteitä. Raportoinnista arvioidaan tulevan kunnille jonkin verran hallinnollisia töitä, mutta toimintakertomukseen sisältyvän selvityksen toimittamisesta valtiovarainministeriölle ei aiheutuisi lisäresursseja edellyttävää hallinnollista työtä. esityksestä ei arvioida aiheutuvan kunnille henkilöstön lisätarvetta.

Edellä kuvatusta kunnan raportointivelvoitteesta ei arvioida olevan kuin vähäisiä vaikutuksia valtiovarainministeriön toimintaan. Raportoinnin ei arvioida aiheuttavan kuin vähäisen määrän henkilötyövuosien lisäystarvetta, kuntien talouden seuranta kuuluu jo nykyisin valtiovarainministeriön tehtäviin kuntalain 10 §:n mukaisesti.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Esityksellä mahdollistettaisiin alijäämän kattaminen kahta vuotta pidemmässä määräajassa kuin mitä kuntalain 110 §:ssä säädetään.

Esityksen mukaan kunnan tulisi hakea alijäämän kattamisajan muuttamista valtiovarainministeriöltä. Laki olisi voimassa määräajan. Tarkoitus ei ole pysyvästi pidentää alijäämän kattamisaikoja, koska esityksen tavoitteena on koronaviruspandemian kunnan taloutta heikentävien vaikutusten lieventämiseksi parantaa kunnan toimintaedellytyksiä ja mahdollisuuksia sopeuttaa taloutta.

Ehdotettuun sääntelyyn nähden keskeisin muu toteuttamisvaihtoehto olisi, että voimassa olevaa kuntalain sääntelyä ei muutettaisi. Koska arviointimenettelyn käynnistäminen on kuntalain 118 §:n mukaisesti valtiovarainministeriön harkinnassa, koronaviruspandemian talousvaikutukset voidaan ottaa huomioon ilman siitä lailla erikseen säätämistä. Käytännössä kuntien tulisi yksilöidä tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa vuoden 2020 talouteen vaikuttaneet tekijät siten, että pandemian talousvaikutukset voidaan erottaa muista talouteen vaikuttavista tekijöistä. Jos kunta täyttäisi laissa säädetyt arviointimenettelyn käynnistämisen kriteerit yksinomaan koronapandemian vuoksi, arviointimenettelyä ei käynnistettäisi.

Yksi vaihtoehto olisi kuntien alijäämän kattamisvelvollisuuden siirtymäajan pidennys. Kuntalain muutoksella muutettaisiin voimassa olevan kuntalain siirtymäsäännöksen mukaista alijäämän kattamiskautta siten, että kaikkien kuntien siirtymäaikoja pidennetään vuodesta 2020 vuoteen 2022, mikä vastaa voimassa olevan lain erityisen alijäämäisten kuntien (500 euroa/asukas) poikkeusta. Tämä koskisi kuntia, joilla oli vuoden 2015 tai vuoden 2016 tilinpäätöksessä alijäämää ja jotka ei eivät ole saaneet alijäämää sen jälkeen katettua. Kunnat, joilla vuonna 2017 ollut ensimmäisen kerran alijäämää, joutuisivat kattamaan ne myös vuonna 2022. Jos alijäämää on kertynyt ensimmäisen kerran vuonna 2018, kattamiskausi päättyisi nykyisen sääntelyn mukaisesti vuonna 2023, vastaavasti vuonna 2019 alkanut kattamiskausi päättyisi vuonna 2024. Vuonna 2020 ensimmäisen kerran kertynyt alijäämä tulisi kattaa vuoden 2025 tilinpäätöksessä.

Tämä vaihtoehto koskisi koko kuntakenttää, ja ei kohdentuisi erityisesti koronapandemian vuoksi kertyneeseen alijäämään. Vaihtoehto voisi johtaa heikon taloudellisen tilanteen pitkittymiseen sellaisissa kunnissa, joissa alijäämän kertyminen ja kattamattomuus on muiden syiden seurausta ja alkanut jo ennen koronaviruspandemiaa. Näissä kunnissa kuitenkin arviointimenettelyn nopeampi käynnistäminen olisi tarpeellista, jotta kunnan lainsäädännössä edellytetyt palvelut olisi mahdollista turvata. Vaihtoehto olisi hallinnollisesti kevyt, koska alijäämän kattamiskausi pidentyisi suoraan lain nojalla. Kunta voisi kuitenkin edelleen päättää tätä lyhyemmästäkin kattamiskaudesta taloussuunnitelmassaan kuntalain 110 §:n mukaisesti.

Mahdollista olisi säätää ehdotta 110 a §:n säätelyä vastaavasta pysyvästä menettelystä. Tällöin menettely ei kuitenkaan kohdentuisi esityksen tavoitteiden mukaisesti koronaviruspandemian taloutta koskeviin vaikutuksiin. Riskinä olisi kunnan talouskurin löyhentyminen, jolla olisi vaikutusta koko julkiselle taloudelle. Tuleva sote-uudistus myös vaikuttaa siten, että kuntien menot ovat jatkossa ennakoitavissa paremmin, jolloin alijäämien kattamiseen vaikuttavia kertaluonteisia menojen kasvuja esiintyy todennäköisesti nykyistä harvemmin. Pysyvän menettelyn arvioidaan olevan hallinnollisesti työläs.

6 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Lain nopea voimaantulo olisi välttämätöntä, jotta mahdollistettaisiin kunnille kuntayhtymille alijäämän kattamisajan pidentämisen hakeminen, siten että pidempi kausi voitaisiin huomioida jo vuoden 2021 talousarviossa ja 110 §:n mukaisesti taloussuunnitelmassa alijäämän kattamisessa päätettävissä toimenpiteissä.

Laki olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2025 asti.

Koska epidemian jatkumisesta ei ole saatavissa yksiselitteistä tietoa ja vaikutukset kuntataloudelle voivat jatkua useana vuotena, ehdotettujen säännösten voimassaoloajan on oltava riittävän pitkä, jotta kaikki kunnat ja kuntayhtymät ehtivät tehdä tarvittavat toimenpiteet. Lisäksi riittävän pitkällä voimassaoloajalla voidaan turvata lakisäätteisten tehtävien hoitaminen määräaikana.

7 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksen kannalta keskeinen on perustuslain kunnallista itsehallintoa koskeva 121 §. Perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista säädetään lailla.

Kuntalain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen johdosta antamassaan lausunnossa perustuslakivaliokunta on todennut, että kuntalailla toteutetaan etenkin perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaista vaatimusta siitä, että kuntien hallinnon yleisistä perusteista säädetään lailla. Lailla säätämisen vaatimus koskee perustuslain esitöiden perusteella muun muassa kunnan

ylimmän päätöksentekovallan käyttöä, kunnan muun hallinnon järjestämisen perusteita ja kunnan asukkaiden keskeisiä osallistumisoikeuksia. Hallinnon yksityiskohtainen järjestäminen sen sijaan voidaan osoittaa kuntien asiaksi. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään korostanut, että tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (PeVL 63/2014 v s. 2-3).

Ehdotuksella ei ole kuntien tehtäviä lisääviä vaikutuksia. Esityksellä ei myöskään rajoiteta kunnan tehtävien toteuttamisen taloudellisia edellytyksiä. Esityksellä on kunnan hallintoa ja toimintaa koskevia vaikutuksia, koska esitetty alijäämän kattamiskauden pidentämistä koskeva muutos mahdollistaisi kunnan talouden tasapainottamisen voimassa olevaa sääntelyä pidempänä määräaikaana. Täten esityksellä parannettaisiin kunnan edellytyksiä selviytyä tehtävistään tilanteessa, jossa kunnan talouden tasapainoa ei voida saavuttaa johtuen koronaviruspandemian vaikutuksista. Esityksen vaikutuksena arvioidaan olevan kunnan talouden parantuminen kunnan saadessa taloutensa alijäämän kattamiskaudella tasapainoon. Tällöin kuntalain 118 §:ssä tarkoitettua erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä ei tarvitsisi käynnistää selvittämään kunnan mahdollisuuksia turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut.

Täten ehdotuksella ei katsota olevan perustuslain 121 §:n kannalta arvioitavia vaikutuksia.

Edellä mainituilla perusteluilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kuntalakiin (410/2015) väliaikaisesti uusi 110 a § seuraavasti:

110 a §

Alijäämän kattamista koskevan määräajan väliaikainen muuttaminen

Sen estämättä mitä 110 §:n 3 momentissa säädetään kunnan taseeseen kertyneen alijäämän kattamisesta, valtiovarainministeriö voi kunnan hakemuksesta päättää, että kunnan tulee kattaa taseeseen kertynyt alijäämä enintään kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Edellä säädettyä määräaikaä sovelletaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn 118 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräajan sijaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös voidaan tehdä, jos kunta covid-19-epidemiasta aiheutuvien poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi ei voi kattaa alijäämää 110 §:n 3 momentin mukaisessa määräajassa.

Kunta voi tehdä määräajan muuttamista koskevan hakemuksen valtiovarainministeriölle aikaisintaan 110 §:n 3 momentin mukaisen alijäämän kattamiskauden päättymistä edeltävän vuoden kesäkuussa ja viimeistään alijäämän kattamiskauden päättymisvuoden elokuun loppuun mennessä. Kuitenkin jos alijäämän kattamiskausi päättyy vuonna 2020, hakemus tulee tehdä vuoden 2020 loppuun mennessä. Hakemukseen tulee liittää selvitys covid-19-epidemiasta kunnalle aiheutuneista taloudellisista vaikutuksista sekä suunnitelma talouden tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä.

Kunnan on laadittava talousarvio ja –suunnitelma siten, että ne toteuttavat valtuuston päätöksiä alijäämän kattamista koskevista toimenpiteistä 1 momentissa tarkoitettulla kattamiskaudella. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävydestä tilikaudella. Kunnan on saatettava selvitys valtiovarainministeriön tietoon tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Mitä 1–4 momentissa säädetään kunnasta, sovelletaan myös kuntayhtymään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki on voimassa 31 päivään joulukuuta 2025.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Kuntaministeri Sirpa Paatero

Laki

kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:
lisätään kuntalakiin (410/2015) väliaikaisesti uusi 110 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

110 a §

Uusi

Alijäämän kattamista koskevan määräajan väliaikainen muuttaminen

Sen estämättä mitä 110 §:n 3 momentissa säädetään kunnan taseeseen kertyneen alijäämän kattamisesta, valtiovarainministeriö voi kunnan hakemuksesta päättää, että kunnan tulee kattaa taseeseen kertynyt alijäämä enintään kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Edellä säädettyä määräaikaa sovelletaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn 118 §:n 2 momentissa tarkoitettun määräajan sijaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös voidaan tehdä, jos kunta covid-19-epidemiasta aiheutuvien poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi ei voi kattaa alijäämää 110 §:n 3 momentin mukaisessa määräajassa.

Kunta voi tehdä määräajan muuttamista koskevan hakemuksen valtiovarainministeriölle aikaisintaan 110 §:n 3 momentin mukaisen alijäämän kattamiskauden päättymistä edeltävän vuoden kesäkuussa ja viimeistään alijäämän kattamiskauden päättymisvuoden elokuun loppuun mennessä. Kuitenkin jos alijäämän kattamiskausi päättyy vuonna 2020, hakemus tulee tehdä vuoden 2020 loppuun mennessä. Hakemukseen tulee liittää selvitys covid-19-epidemiasta kunnalle aiheutuneista taloudellisista vaikutuksista sekä suunnitelma

Voimassa oleva laki

Ehdotus

talouden tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä.

Kunnan on laadittava talousarvio ja –suunnitelma siten, että ne toteuttavat valtuuston päätöksiä alijäämän kattamista koskevista toimenpiteistä 1 momentissa tarkoitetulla kattamiskaudella. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävydestä tilikaudella. Kunnan on saatettava selvitys valtiovarainministeriön tietoon tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Mitä 1–4 momentissa säädetään kunnasta, sovelletaan myös kuntayhtymään.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kuntarakennelain muuttamista. Lakiin lisättäisiin kuntien yhdistymisen harkinnanvaraista taloudellista tukea koskevat säännökset sekä säännökset yhdistymisestä johtuvien valtionosuuden menetysten korvaamisesta. Taloudellisen tuen määrä olisi valtioneuvoston harkinnassa.

Esitys on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2021 alusta

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	6
5 Säännöskohtaiset perustelut.....	6
6 Voimaantulo	8
7 Suhde muihin esityksiin.....	8
7.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	8
8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	8
LAKIEHDOTUS	10
Laki kuntarakennelain muuttamisesta.....	10
LIITE	13
RINNAKKAISTEKSTIT	13
Laki kuntarakennelain muuttamisesta.....	13

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan kuntia kannustetaan kuntarakenteen vapaaehtoiseen tiivistämiseen taloudellisia esteitä poistamalla. Joissakin tilanteissa kuntien yhdistyminen on saattanut johtaa uuden kunnan valtiosuukusten vähenemiseen verrattuna yhdistyvien kuntien yhteenlaskettuihin valtiosuukuksiin. Lisäksi uuden kunnan syntyminen pääsääntöisesti muodostaa tilanteen, jossa muun muassa palveluverkkoa ja palveluinfrastruktuuria, tietojärjestelmiä, toimintoja ja muita hallinnon vaatimia rakenteita on samanaikaisesti perusteltua uudistaa. Yksittäiset kunnat eivät ole näitä uudistuksia välttämättä pystyneet tekemään, vaikka niiden tarve on ollut nähtävissä jo erillisissäkin kunnissa, mutta yhdistynyt uusi kuntakaan ei välttämättä omaa tarvittavia taloudellisia resursseja yhdistymisen seurauksena syntyvien kustannusten kattamiseen. Nämä tilanteet ovat yhteisvaikutuksiltaan saattaneet muodostaa esteitä muuten toiminnallisesti järkevälle ja perustellulle kuntien yhdistymiselle. Hallitusohjelman mukaisesti tämän hallituksen esityksen lähtökohtana on poistaa kuntarakenteen vapaaehtoisen yhdistymisen taloudellisia esteitä

Kuntien tilanteesta laadittiin pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti kokonaisvaltainen arviointi syksyllä 2019. ”Kunnat käännekohtassa, Kuntien tilannekuva 2020” –raportti julkaistiin helmikuussa. Raportista käy selvästi ilmi, että Suomen kunnat eroavat kooltaan, olosuhteiltaan ja väestörakenteeltaan merkittävästi toisistaan. Kuntien väliset erot ovat 2000-luvulla kasvaneet erityisesti väestörakenteen muutosten seurauksena. Väestön ikääntyminen, kaupungistuminen ja syntyvyyden lasku vaikuttavat voimakkaasti niin kuntien taloudelliseen kantokykyyn kuin sen seurauksena kuntien edellytyksiin järjestää asukkailleen lakisääteiset palvelut. Samanaikaisesti kuitenkin yksilön oikeuksien toteutumisen lainsäädännöllisenä lähtökohtana on pidetty yhtenäiskuntamallin mukaisesti sitä, että kuntien on järjestettävä yhdenvertaiset palvelut kuntalaisille koko maassa (tästä mm. Lavapuro et al. Yhtenäiskunnasta erilaistuvien kuntiin 2019).

Erityisesti väestöään menettävissä ja taloudelliselta kantokyvyltään ahtaalle joutuneissa kunnissa tilannetta on pyritty hallitsemaan ja tehtäviä hoitamaan kuntien välisillä yhteistoimintarakenteilla. Tämä on kuitenkin johtanut kokemuksiin päätösvallan katoamisesta, jos päätöksenteko ei ole perustunut kansanvaltaiseen, välittömällä vaaleilla valittuun toimielimeen. Monimutkaiset yhteistoiminta- ja sopimusrakenteet ovat myös kasvattaneet kuntien hallinnollista taakkaa. Samanaikaisesti kuntien vastuulla on raskas palveluinfrastruktuuri, joka alueellisesti tarkasteltuna saattaa olla epäoptimaalinen ja epätarkoituksenmukainen, kun huomioidaan koko alueen väestömäärä ja sen sijoittuminen yhdyskuntarakenteeseen. Tilanteen muuttaminen vaatisi kuntien yhteistä tahtoa ja päätöksentekoa, mutta useissa tapauksissa myös taloudellisia resursseja.

2 Nykytila ja sen arviointi

Kuntarakennelaisissa (1698/2009) ei tällä hetkellä ole voimassaolevia, kaikki kuntia koskevia säännöksiä kuntien yhdistymisen taloudellisesta tukemisesta. Aiemmin kuntien yhdistymisen taloudellisesta tuesta on säädetty kuntarakennelain 9 luvussa. Kyseisen luvun voimassaolo päättyi vuoden 2019 lopussa.

Kuntarakennelain 56 a §:ssä säädetään harkinnanvaraisesta yhdistymisavustuksesta vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan yhdistymiseen. Uudelle kunnalle voidaan eräin edellytyksin maksaa yhdistymisavustusta, jos yhdistymisessä on mukana arviointimenettelyn edellytykset täyttävä kunta tai sellainen kunta, jonka talouden tunnusluvut lähenevät arviointimenettelyn raja-arvojen täyttymistä.

Aiemmin voimassa olleen kuntarakennelain 42 §:n mukaisesti kuntien yhdistyessä syntyvälle uudelle kunnalle maksettiin yhdistymisavustusta, jos kuntien yhdistyminen tuli voimaan viimeistään vuonna 2017. Yhdistymisavustuksen perusosa määräytyi lain 43 §:n 1 momentin mukaan yhdistymisessä mukana olevien kuntien lukumäärän ja asukasmäärän perusteella. Lisäksi maksettiin yhdistymisavustuksen lisäosaa, jos kuntajaon muutoksessa oli mukana kunta, joka täytti jonkin lain 43 §:n 2 momentin kunnan taloudellista asemaa kuvaavista edellytyksistä. Valtionosuuksien menetysten korvausta lisättiin siten, että viiden vuoden ajalta maksettiin kuntaliitoskunnalle täysi kompensatio eli se määrä, minkä kunta menetti yhdistyessään.

Yhdistymisavustusten rahoitukseen oli varattu vuosina 2012—2015 ja 2016—2019 kumpanakin yhteensä 200 miljoonaa euroa. Kyseisten vuosien aikana yhdistymisavustuksia on maksettu yhteensä noin 80 miljoonaa euroa ja valtionosuuksien menetysten kompensatiota noin 150 miljoonaa euroa. Aiemmin voimassa olleen kuntarakennelain 59 §:n mukaan tämän kehyksen mahdollisesti ylittyessä ylitys rahoitettiin vähentämällä kuntien peruspalvelujen valtionosuuslain mukaista valtionosuutta.

Kuntien yhdistymisten määrä lisääntyi 2000-luvulla merkittävästi edeltäneisiin vuosikymmeniin verrattuna. Vuosina 2007—2017 on toteutettu yhteensä 77 kuntaliitosta. Vuoden 2009 alusta tuli voimaan 32 liitosta, vuoden 2013 alusta 11 liitosta, vuoden 2015 alusta kolme kuntaliitosta, vuoden 2016 alusta neljä kuntaliitosta ja vuoden 2017 alusta vain kaksi kuntaliitosta. Vuosien 2018 ja 2019 alusta ei toteutunut yhtään kuntaliitosta, vuoden 2020 alusta toteutui yksi kuntaliitos. On todennäköistä, että yhtenä merkittävänä tekijänä liitosten vähenemiseen on se, että yhdistymisavustusta ei nykyisen lainsäädännön perusteella ole ollut saatavissa vuoden 2017 jälkeen voimaan tuleviin liitoksiin. Kuntien itse käynnistämiin vapaaehtoisin kuntajakoselvityksiin ja ministeriön määräämiin erityisiin kuntajakoselvityksiin on kuitenkin varattu määräraha valtion talousarviossa.

Vuoden 2021 alusta tulee voimaan yksi kuntaliitos. Tämä on ensimmäinen liitos, jonka yhteydessä tullaan maksamaan lain 56 a §:ssä tarkoitettua, vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan harkinnanvaraista yhdistymisavustusta.

2000-luvulla toteutuneet yhdistymiset ovat erityisesti vähentäneet kaikkein pienimpien kuntien määrää alle 2000 asukkaan kuntien määrän lähes puolittuessa. Kuntarakenne ei kuitenkaan ole kokonaisuutena vahvistunut kaikilla alueilla siten, että se turvaisi pitkällä aikavälillä palvelujen saatavuuden ja laadun. Kuntaliitokset eivät aina ole toteutuneet loogisesti niillä alueilla, joissa taloudelliset syyt tai alueelliset olosuhdetekijät näyttäisivät puoltavan yhdistymistä. Kuntaliitosten ulkopuolelle on saattanut jäädä kuntia, jotka esimerkiksi heikosta taloudellisesta tilanteestaan johtuen eivät ole olleet houkuttelevia kumppaneita.

Tarve kuntarakenteen vahvistamiseen on usein liitetty kuntien toimintaympäristön muuttumiseen ja sen vaikutuksiin kuntien elinvoimaan ja toimintakykyyn. Erityisesti väestön ikääntymisen, palvelukysynnän kasvun, työvoiman niukkuuden ja julkisen talouden paineiden voidaan edelleen katsoa asettavan merkittäviä haasteita kunnallisten palvelujen järjestämiselle

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on poistaa kuntien vapaaehtoisten yhdistymisten taloudellisia esteitä ja kannustaa kunnallisen kansanvallan lähtökohtiin perustuen elinvoimaisen, toimintakykyisen ja eheän kuntarakenteen muodostamiseen, jossa kunnilla on vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta ja sitä kautta edellytykset itsehallintoon ja kunnallisten tehtävien hoitoon.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan sisällytettäväksi kuntarakennelakiin säännökset harkinnanvaraisesta yhdistymisavustuksesta sekä säännökset yhdistymisestä johtuvien kunnan peruspalvelujen valtionosuuden menetysten korvaamisesta. Lisäksi 56 a §:ään lisättäisiin uusi momentti, jossa säädetäisiin peruspalvelujen valtionosuuksien menetyksien korvaamisesta myös 56 a §:n tarkoittamassa tilanteessa.

Yhdistymisavustus olisi aina vähintään 500 000 euroa. Mikäli yhdistymisessä olisi mukana enemmän kuin kaksi kuntaa, avustus olisi vähintään miljoona euroa. Avustuksen myöntäminen olisi kuitenkin ehdollinen siten, että sitä voitaisiin myöntää vain valtion talousarviomäärärahojen puitteissa. Jos harkintaa jouduttaisiin käyttämään, etusijalla olisivat useamman kuin kahden kunnan liitokset.

Avustusta ei voitaisi myöntää, jos yhdistymiseen voitaisiin myöntää avustusta kuntarakennelain 56 a §:n nojalla eli yhdistymisessä olisi mukana vaikeassa taloudellisessa asemassa oleva kunta.

Valtioneuvosto päättäisi harkinnanvaraisen yhdistymisavustuksen myöntämisestä kuntajaon muuttamista koskevan päätöksen yhteydessä, jos avustusta ja myönnettävän avustuksen määrää olisi esitetty kuntarakennelain 6 §:n mukaisessa kuntien yhteisessä esityksessä.

Yhdistymisavustusten mahdollisia kustannuksia kasvattavia vaikutuksia pyritään ehkäisemään ohjaamalla laissa yhdistymisavustusten käyttöä. Yhdistymisavustukset tulisi käyttää välttämättömiin kuntien yhdistymisen kustannuksiin, uuden kunnan palvelujärjestelmän kehittämiseen ja palvelujen tuottavuuden parantamiseen tai uuden kunnan talouden vahvistamiseen. Kuntien tulisi päättää yhdistymissopimuksessa niistä periaatteista, joiden mukaan yhdistymisavustus käytetään edellä mainittuihin tarkoituksiin. Yhdistymisavustusten käyttöä valvottaisiin osana kunnan talouden ja hallinnon tarkastamista.

Uudelle kunnalle maksettaisiin kuntien yhdistymisen voimaantulovuotena ja sitä seuraavina kolmena vuotena korvausta peruspalvelujen valtionosuuksien vähenemisestä. Korvausta maksettaisiin, jos kuntien yhdistyminen vähentää uuden kunnan valtionosuuksia verrattuna yhdistyvien kuntien yhteenlaskettuihin valtionosuuksiin. Tämä koskisi sekä uuden 41 §:n että jo aiemmin voimassa olleen 56 a §:n tarkoittamia tilanteita.

Harkinnanvaraisten yhdistymisavustusten yhteismäärää vastaava euromäärä vähennettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesta valtionosuudesta. Valtionosuuden vähennys olisi kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri. Mikäli yhdistymisavustukseen varattua euro-määrää ei kokonaisuudessaan käytettäisi varainhoitovuoden aikana, jäljelle jäänyt osa palautettaisiin kunnille asukasta kohden yhtä suurena osuutena varainhoitovuoden loppuun mennessä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Poistamalla kuntien vapaaehtoisten yhdistymisten taloudellisia esteitä kuntien yhdistymisten määrä todennäköisesti lisääntyisi.

Ehdotettu harkinnanvarainen yhdistymisavustus tukee kuntarakennelain 2 §:n mukaisen kuntajaon kehittämisen tavoitteiden toteutumista. Kuntajaon kehittämisen tavoitteena on muun ohella, että kunta muodostuu toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset edellytykset vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta.

Kuntien yhdistymiset vähentäisivät kuntien yhteistoiminnan tarvetta. Nykyisten vapaaehtoisten kuntayhtymien määrän ja kuntien välisten hajanaisten sopimusten määrän vähenemisen kautta voitaisiin päästä läpinäkyvämpään päätöksentekoon ja kevyempään hallintoon.

Yhdistymisavustukseen varattavasta määrärahasta päätettäisiin vuoden 2022 talousarvion yhteydessä. Lähtökohtana olisi 10 miljoonan euron määräraha vuodelle 2022. Yhdistymisavustusten yhteismäärää vastaava euromäärä vähennettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesta valtionosuudesta. Esityksen mukaan valtionosuuden vähennys olisi asukasta kohden kaikissa kunnissa yhtä suuri eli 1,82 euroa.

Valtionosuuden vähenemisen korvaus ei vaikuttaisi peruspalvelujen valtionosuuteen varattavaan määrärahaan, vaan niiden vähenemisen korvaus esitetään rahoitettavaksi valtion varoista.

5 Lausuntopalaute

6 Säännöskohtaiset perustelut

8 §. Yhdistymissopimus. Pykälän 1 momentissa säädetään yhdistymissopimuksen vähimmäisisällöstä. Luetteloon ehdotetaan lisättäväksi uusi 11 kohta, joka koskisi 9 luvun säännösten mukaan maksettavan yhdistymisavustuksen käyttöä. Yhdistymisavustus tulee 42 §:n 2 momentin mukaan käyttää välttämättömiin kuntien yhdistymisen kustannuksiin, uuden kunnan palvelujärjestelmän kehittämiseen ja palvelujen tuottavuuden parantamiseen tai uuden kunnan talouden vahvistamiseen. Ehdotetun säännöksen mukaan kuntien tulisi päättää yhdistymissopimuksessa niistä periaatteista, joiden mukaan yhdistymisavustus käytetään edellä mainittuihin tarkoituksiin.

9 luku. Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki

41 §. Yhdistymisavustus. Pykälässä olisi kuntien yhdistymisavustusta koskeva perussäännös. Yhdistymisavustusta voitaisiin maksaa valtion talousarvion rajoissa sellaisen kuntajaon muuttamisen yhteydessä, joka merkitsee kuntien lukumäärän vähenemistä.

Valtioneuvosto päättäisi harkinnanvaraisen yhdistymisavustuksen myöntämisestä kuntajaon muuttamista koskevan päätöksen yhteydessä. Avustuksen maksamista ja määrää tulisi esittää 6 §:n tarkoittamassa kuntien yhteisessä esityksessä.

42 §. *Yhdistymisavustuksen maksaminen ja käyttäminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yhdistymisavustuksen maksamisesta. Yhdistymisavustus maksettaisiin yhtenä eränä sinä vuonna, kun yhdistyminen tulee voimaan.

Pykälän 2 momentissa ohjattaisiin yhdistymisavustusten käyttöä. Sen mukaan yhdistymisavustus tulee käyttää välttämättömiin kuntien yhdistymisen kustannuksiin, uuden kunnan palvelujärjestelmän kehittämiseen ja palvelujen tuottavuuden parantamiseen tai uuden kunnan talouden vahvistamiseen. Yhdistyvien kuntien tulisi lain 8 §:n 1 momentin 11 kohdan mukaisesti sopia yhdistyssopimuksessa niistä periaatteista, joiden mukaan yhdistymisavustukset käytetään edellä mainittuihin tarkoituksiin.

Momentissa säädettäisiin myös yhdistymisavustuksen käytön valvonnasta. Yhdistymisavustuksen käyttöä valvottaisiin osana kunnan talouden ja hallinnon tarkastusta. Kunnan tulisi toimittaa valtiovarainministeriölle selvitys yhdistymisavustuksen käytöstä edellä mainittuihin tarkoituksiin. Selvitykseen olisi sisällyttävä tilintarkastajan lausuma. Kunnan tulisi toimittaa selvitys yhdistymisavustuksen viimeistä maksuvuotta seuraavan vuoden loppuun mennessä, jolloin kaikki maksuvuosien tilinpäätökset on vahvistettu. Mikäli ministeriö katsoisi kunnan käyttäneen yhdistymisavustusta muuhun kuin laissa edellytettyyn tarkoitukseen, se voisi käynnistää valtionavustuslain mukaisen takaisinperinnän.

Pykälän 3 momentin mukaan ministeriö maksaisi yhdistymisavustuksen vuosittain kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Jos avustusta saa useampi kuin yksi kunta, avustus jaetaan kuntien kesken kuhunkin kuntaan siirtyvän asukasmäärän mukaisessa suhteessa. Menettely koskisi tilannetta, jossa lakkaava kunta jaetaan useampaan eri kuntaan. Kunnan asukasmääränä käytetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 80 §:n 6 kohdan mukaista kunnan asukasmäärää kuntajaon muutoksen voimaantulovuotta edeltävän vuoden alussa.

43 §. *Yhdistymisavustuksen suuruus.* Pykälässä säädettäisiin yhdistymisavustuksen määrästä. Yhdistymisavustusta voitaisiin maksaa vähintään 500 000 euroa, jos yhdistymisessä olisi mukana kaksi kuntaa. Jos yhdistymisessä olisi mukana enemmän kuin kaksi kuntaa, yhdistymisavustusta voitaisiin maksaa vähintään 1 000 000 euroa. Mikäli syntyisi tilanne, jossa yhdistymisiä olisi syntymässä niin monta, että kaikille yhdistymisille ei voitaisi maksaa 500 000 euron tai miljoonan euron vähimmäismäärää, avustuksen myöntämisessä etusijalle asetettaisiin useamman kunnan yhdistymiset.

44 §. *Valtionosuuksien vähenemisen korvaaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan, jos kuntien yhdistyminen vähentää uuden kunnan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1709/2009) tarkoittamia valtionosuuksia verrattuna yhdistyvien kuntien yhteenlaskettuihin valtionosuuksiin, valtiovarainministeriö myöntäisi uudelle kunnalle vähennyksen johdosta kuntien yhdistymisen voimaantulovuotena ja sitä seuraavina kolmena vuotena valtionosuuksien vähenemisen korvausta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin korvauksen laskemistavasta. Vuotuinen korvauksen määrä saataisiin vertaamalla uudelle kunnalle kuntien yhdistymisen voimaantulovuodelle maksettavia valtionosuuksia ja kotikuntakorvauksia niihin vastaaviin valtionosuuksiin ja kotikuntakorvauksiin, jotka yhdistyville kunnille olisi maksettu yhdistymisen voimaantulovuonna, jos kunnat eivät olisi yhdistyneet. Korvausta laskettaessa otetaan huomioon verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus sekä käyttökustannuksiin myönnettävä valtionosuus ja muu rahoitus, joista säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtionosuuksien vähenemisen korvauksen jakamisesta useamman kunnan kesken. Momenttia sovellettaisiin silloin, kun lakkaavasta kunnasta siirtyy alueita vähintään kahteen kuntaan. Momentin mukaan, jos korvausta saa useampi kuin yksi kunta, korvaus jaetaan kuntien kesken kuhunkin kuntaan siirtyvien asukkaiden määrien mukaisessa suhteessa. Kunnan asukasmääränä käytetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 80 §:n 6 kohdan mukaista kunnan asukasmäärää kuntajaon muutoksen voimaantuloavuotta edeltävän vuoden alussa. Kunkin kunnan osuus lasketaan euromäärästä, joka kunnalle olisi maksettu korvauksena, jos lakkaava kunta olisi liitetty kokonaan asianomaiseen kuntaan. Korvaus jaettaisiin tällöin kuntien kesken kuhunkin kuntaan siirtyvien asukkaiden määrien mukaisessa suhteessa.

Pykälän 4 momentin mukaan ministeriö maksaisi korvaukset yhdistymisavustuksen yhteydessä. Jos kunnalle ei maksettaisi yhdistymisavustusta, korvaukset maksettaisiin erillisenä maksuna kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

56 a §. *Harkinnanvarainen yhdistymisavustus vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan yhdistymiseen.* Pykälään lisättäisiin uusi momentti, jonka mukaan myös 56 a §:n tarkoittamassa tilanteessa sovellettaisiin mitä 44 §:ssä säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuuksien vähenemisen korvaamisesta.

59 §. *Yhdistymisavustusten rahoitus.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että 41 §:n yhdistymisavustusten yhteismäärää vastaava euromäärä vähennettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesta valtionosuudesta. Valtionosuuden vähennys on kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri. Jos 41 §:n tarkoittaman yhdistymisavustukseen varattua euromäärää ei kokonaisuudessaan käytetä varainhoitovuoden aikana, jäljelle jäänyt osa palautetaan kunnille asukasta kohden yhtä suurena osuutena varainhoitovuotta seuraavan vuoden aikana

7 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021

8 Suhde muihin esityksiin

8.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Yhdistymisavustusta koskevan säännöksen lisäämisellä ei ole vaikutuksia valtion vuoden 2021 talousarvioesitykseen. Valtionosuuksien vähenemisen korvauksella olisi hyvin vähäiset vaikutukset. Se koskisi vuoden 2021 alusta voimaan tulevaa yhdistymistä, johon on myönnetty yhdistymisavustuksen korvaus 56 a §:n nojalla.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Suomen perustuslain 121 §:n 1 momentin mukaan Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Pykälän 2 momentin mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Keskeiset säännökset tältä osin sisältyvät kuntalakiin. Kuntalain 1 §:n 1 momentin mukaan Suomi jakautuu kuntiin, joiden asukkaiden itsehallinto on turvattu perustuslaissa. Pykälän 2 momentin mukaan kunnan päätösvaltaa käyttää asukkaiden valitsema valtuusto. Pykälän 3 momentin mukaan kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja kestävästä kehitystä alueellaan.

Perustuslain 122 §:n 2 momentin mukaan kuntajaon perusteista säädetään lailla. Tällä viitataan kuntajakolakiin. Voimassa olevan kuntajakolain säätämisen yhteydessä perustuslakivaliokunta

(PeVL 24/1997 vp) katsoi, että kunnallisen itsehallinnon suoja ei tarjoa yksittäisille kunnille suojaa kuntajaon muutoksia vastaan.

Esityksen tavoitteena on poistaa vapaaehtoisten kuntien yhdistymisten esteitä. Kuntien yhdistymisen edellytyksenä olisi kuntien valtuustojen yhteinen esitys, jonka mukaisesti valtioneuvosto päättäisi kuntien yhdistymisestä. Kuntajaon muuttamisen edellytyksiä arvioisivat siten ensisijaisesti kunnat itse. Samalla on mahdollista kehittää kuntarakennetta kuntarakennelain 2 §:ssä säädettyjen kuntajaon kehittämistavoitteiden mukaisesti ja erityisesti siten, että kuntien edellytykset järjestää yhdenvertaisesti palveluja vahvistuvat, yhdyskuntarakenne eheytyy sekä kunnan asukkaiden itsehallinnon asema vahvistuu.

Kuntarakennelain 2 §:n mukaan kuntajaon kehittämisen tavoitteena on elinvoimainen, alueellisesti eheä yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne, joka vahvistaa kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytyksiä. Tavoitteena on myös, että kunta muodostuu työssäkäyntialueista tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jossa kunnilla on vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta.

Yhdistymisavustukseen varattavasta määrärahasta päätettäisiin vuoden 2022 talousarvion yhteydessä. Lähtökohtana olisi 10 miljoonan euron määräraha vuodelle 2022. Yhdistymisavustusten yhteismäärää vastaava euromäärä vähennettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesta valtionosuudesta. Esityksen mukaan valtionosuuden vähennys olisi asukasta kohden kaikissa kunnissa yhtä suuri. Näin toteutettuna kunnat ovat vähennyksen suhteen tasa-arvoisia riippumatta kunnan peruspalvelujen valtionosuuden määrästä.

Esitetyn 10 miljoonan euron määrärahatason mukaan laskettuna valtionosuuden vähennys asukasta kohden olisi siis 1,82 euroa. Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia rahoitusperiaatteen toteutumiseen eikä perustuslain 121 §:ssä suojattuun kunnan verotusoikeuteen ja oikeuteen päättää omasta taloudestaan.

Edellä olevan perusteella hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kuntarakennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kuntarakennelain (1698/2009) 8 §:ään uusi 11 kohta, uusi 9 luku, 56 a §:ään uusi 6 momentti ja uusi 59 § seuraavasti:

8 §

Yhdistymissopimus

Kunnat tekevät kuntien yhdistymisestä yhdistymissopimuksen, jossa on sovittava ainakin:
11) periaatteista, joiden mukaan 42 §:ssä tarkoitettu yhdistymisavustus käytetään.

9 luku

Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki

41 §

Yhdistymisavustus

Kuntien yhdistyessä syntyvälle uudelle kunnalle voidaan valtion talousarvion rajoissa maksaa harkinnanvaraista yhdistymisavustusta.

Valtioneuvosto päättää harkinnanvaraisen yhdistymisavustuksen myöntämisestä kuntajaon muuttamista koskevan päätöksen yhteydessä. Edellä 6 §:ssä tarkoitettussa kuntien yhteisessä esityksessä tulee tehdä esitys avustuksen määrästä ja myöntämisestä.

42 §

Yhdistymisavustuksen maksaminen ja käyttäminen

Yhdistymisavustus maksetaan yhtenä eränä sen vuoden aikana, kun yhdistyminen tulee voimaan.

Yhdistymisavustus tulee käyttää välttämättömiin kuntien yhdistymisen kustannuksiin, uuden kunnan palvelujärjestelmän kehittämiseen ja palvelujen tuottavuuden parantamiseen tai uuden kunnan talouden vahvistamiseen. Yhdistymisavustuksen maksamista seuraavan vuoden loppuun mennessä kunnan tulee toimittaa ministeriölle tilintarkastajan lausuman sisältävä selvitys yhdistymisavustuksen käytöstä. Yhdistymisavustuksen takaisinperintään sovelletaan valtionavustuslakia.

Ministeriö maksaa yhdistymisavustuksen vuosittain kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Jos avustusta saa useampi kuin yksi kunta, avustus jaetaan kuntien kesken kuhunkin kuntaan siirtyvän asukasmäärän mukaisessa suhteessa. Kunnan asukasmääränä käytetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 80

§:n 6 kohdan mukaista kunnan asukasmäärää kuntajaon muutoksen voimaantulovuotta edeltävän vuoden alussa.

43 §

Yhdistymisavustuksen suuruus

Yhdistymisavustusta voidaan maksaa vähintään 500 000 euroa, jos yhdistymisessä on mukana kaksi kuntaa. Jos yhdistymisessä on mukana enemmän kuin kaksi kuntaa, yhdistymisavustusta voidaan maksaa vähintään 1 000 000 euroa. Mikäli yhdistymisiä olisi syntymässä niin monta, että kaikille yhdistymisille ei voitaisi maksaa 500 000 euron tai miljoonan euron vähimmäismäärää, etusijalle asetetaan useamman kuin kahden kunnan yhdistymiset.

44 §

Valtionosuuksien vähenemisen korvaaminen

Jos kuntien yhdistyminen vähentää uuden kunnan kunnan peruspalvelujen valtionosuuksista annetun lain (1704/2009) valtionosuuksia verrattuna yhdistyvien kuntien yhteenlaskettuihin valtionosuuksiin, ministeriö myöntää uudelle kunnalle vähennyksen johdosta kuntien yhdistymisen voimaantulovuotena ja sitä seuraavina kolmena vuotena valtionosuuksien vähenemisen korvausta.

Vuotuinen korvauksen määrä saadaan vertaamalla uudelle kunnalle kuntien yhdistymisen voimaantulovuodelle maksettavia valtionosuuksia ja kotikuntakorvauksia niihin vastaaviin valtionosuuksiin ja kotikuntakorvauksiin, jotka yhdistyville kunnille olisi maksettu yhdistymisen voimaantulovuonna, jos kunnat eivät olisi yhdistyneet. Korvausta laskettaessa otetaan huomioon verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus sekä käyttökustannuksiin myönnettävä valtionosuus ja muu rahoitus, joista säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa.

Jos korvausta saa useampi kuin yksi kunta, korvaus jaetaan kuntien kesken kuhunkin kuntaan siirtyvien asukkaiden määrän mukaisessa suhteessa. Kunkin kunnan osuus lasketaan euromäärästä, joka kunnalle olisi maksettu korvauksena, jos lakkaava kunta olisi liitetty kokonaan asianomaiseen kuntaan. Kunnan asukasmääränä käytetään väestötietojärjestelmästä ja Väestötietokeskuksen varmennepalveluista annetun lain 80 §:n 6 kohdan mukaista kunnan asukasmäärää kuntajaon muutoksen voimaantulovuotta edeltäneen vuoden alussa.

Ministeriö maksaa korvaukset yhdistymisavustuksen yhteydessä. Jos kunnalle ei makseta yhdistymisavustusta, ministeriö maksaa korvaukset kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

56 a §

Harkinnanvarainen yhdistymisavustus vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan yhdistymiseen

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain tarkoittamien valtionosuuksien vähenemisen korvaamiseen sovelletaan, mitä edellä 44 §:ssä säädetään.

59 §

Yhdistymisavustusten rahoitus

Edellä 41 §:ssä tarkoitettujen yhdistymisavustusten yhteismäärää vastaava euromäärä vähennetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesta valtionosuudesta. Valtionosuuden vähennys on kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri. Jos yhdistymisavustukseen varattua euromäärää ei kokonaisuudessaan käytetä varainhoitovuoden aikana, jäljelle jäänyt osa palautetaan kunnille asukasta kohden yhtä suurena osuutena varainhoitovuotta seuraavan vuoden aikana.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

kuntaministeri Sirpa Paatero

Laki

kuntarakennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kuntarakennelain (1698/2009) 8 §:ään uusi 11 kohta, uusi 9 luku, 56 a §:ään uusi 6 momentti ja 59 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Yhdistymissopimus

Kunnat tekevät kuntien yhdistymisestä yhdistymissopimuksen, jossa on sovittava ainakin:

11) periaatteista, joiden mukaan 42 §:ssä tarkoitettu yhdistymisavustus käytetään.

9 luku

Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki

41 §

Yhdistymisavustus

Kuntien yhdistyessä syntyvälle uudelle kunnalle voidaan valtion talousarvion rajoissa maksaa harkinnanvaraista yhdistymisavustusta.

Valtioneuvosto päättää harkinnanvaraisen yhdistymisavustuksen myöntämisestä kunta-jaon muuttamista koskevan päätöksen yhteydessä. Edellä 6 §:ssä tarkoitettussa kuntien yhteisessä esityksessä tulee tehdä esitys avustuksen määrästä ja myöntämisestä.

42 §

Yhdistymisavustuksen maksaminen ja käyttäminen

Yhdistymisavustus maksetaan yhtenä eränä sen vuoden aikana, kun yhdistyminen tulee voimaan.

Yhdistymisavustus tulee käyttää välttämättömiin kuntien yhdistymisen kustannuksiin, uuden kunnan palvelujärjestelmän kehittämiseen ja palvelujen tuottavuuden parantamiseen tai uuden kunnan talouden vahvistamiseen. Yhdistymisavustuksen maksamista seuraavan vuoden loppuun mennessä kunnan tulee toimittaa ministeriölle tilintarkastajan lausuman sisältävä selvitys yhdistymisavustuksen käytöstä. Yhdistymisavustuksen takaisinperintään sovelletaan valtionavustuslakia.

Ministeriö maksaa yhdistymisavustuksen vuosittain kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Jos avustusta saa useampi kuin yksi kunta, avustus jaetaan kuntien kesken kuhunkin kuntaan siirtyvän asukasmäärän mukaisessa suhteessa. Kunnan asukasmääränä käytetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 80 §:n 6 kohdan mukaista kunnan asukasmäärää kuntajaon muutoksen voimaantulovuotta edeltävän vuoden alussa.

43 §

Yhdistymisavustuksen suuruus

Yhdistymisavustusta voidaan maksaa vähintään 500 000 euroa, jos yhdistymisessä on mukana kaksi kuntaa. Jos yhdistymisessä on mukana enemmän kuin kaksi kuntaa, yhdistymisavustusta voidaan maksaa vähintään 1 000 000 euroa. Mikäli yhdistymisiä olisi syntymässä niin monta, että kaikille yhdistymisille ei voitaisi maksaa 500 000 euron tai miljoonan euron vähimmäismäärää, etusijalle asetetaan useamman kuin kahden kunnan yhdistymiset.

44 §

Valtionosuuksien vähenemisen korvaaminen

Jos kuntien yhdistyminen vähentää uuden kunnan kunnan peruspalvelujen valtionosuuksista annetun lain (1704/2009) tarkoittamia valtionosuuksia verrattuna yhdistyvien kuntien yhteenlaskettuihin valtionosuuksiin, ministeriö myöntää uudelle kunnalle vähennyksen johdosta kuntien yhdistymisen voimaantulovuotena ja sitä seuraavina kolmena vuotena valtionosuuksien vähenemisen korvausta.

Vuotuinen korvauksen määrä saadaan vertaamalla uudelle kunnalle kuntien yhdistymisen voimaantulovuodelle maksettavia valtionosuuksia ja kotikuntakorvauksia niihin vastaaviin valtionosuuksiin ja kotikuntakorvauksiin, jotka yhdistyville kunnille olisi maksettu yhdistymisen voimaantulovuonna, jos kunnat eivät olisi yhdistyneet. Korvausta laskettaessa otetaan huomioon verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus sekä käyttökustannuksiin myönnettävä valtionosuus ja muu rahoitus, joista säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa.

Jos korvausta saa useampi kuin yksi kunta, korvaus jaetaan kuntien kesken kuhunkin kuntaan siirtyvien asukkaiden määrän mukaisessa suhteessa. Kunkin kunnan osuus laskeaan euromäärästä, joka kunnalle olisi maksettu korvauksena, jos lakkaava kunta olisi liitetty kokonaan asianomaiseen kuntaan. Kunnan asukasmääränä käytetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 80 §:n 6 kohdan mukaista kunnan asukasmäärää kuntajaon muutoksen voimaantulovuotta edeltäneen vuoden alussa.

Ministeriö maksaa korvaukset yhdistymisavustuksen yhteydessä. Jos kunnalle ei makseta yhdistymisavustusta, ministeriö maksaa korvaukset kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

56 a §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain tarkoittamien valtionosuuksien vähenemisen korvaamiseen sovelletaan, mitä edellä 44 §:ssä säädetään.

59 §

Yhdistymisavustusten rahoitus

Edellä 41 §:ssä tarkoitettujen yhdistymisavustusten yhteismäärää vastaava euromäärä vähennetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesta valtionosuudesta. Valtionosuuden vähennys on kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri. Jos yhdistymisavustukseen varattua euromäärää ei kokonaisuudessaan käytetä varainhoitovuoden aikana, jäljelle jäänyt osa palautetaan kunnille asukasta kohden yhtä suurena osuutena varainhoitovuotta seuraavan vuoden aikana.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20*